

Estatut!
Qui gemega ja ha rebut!

LA DISCUSSIÓ DE L'ESTATUT

Democràcia parlamentària

El proppassat divendres, en acabar-se de discutir la totalitat de l'Estatut, la Cambra havia aconseguit encara un altre objecte, d'una cabdal importància: delimitar els camps de les forces que la integren i, per primera vegada, veure's constituïda en majoria i minoria. Un procés ràpid de cristallització, iniciat amb l'actuació d'Amadeu Hurtado, que amb paraula vibrant i contundent, obligà cadascú a pendre posicions clares i definitives.

Amadeu Hurtado, que té més aviat fama de suau i de subtil, sorprengué a més

construir-se ella mateixa. Que fugís de l'aiguamoll tirànic i engolidor de la simpatia i empengués amb decisió el camí de la sinceritat i de la claredat austera democràtica. Fins al final del debat de la totalitat de l'Estatut de Catalunya, no s'ha pogut dir que hi havia una orientació parlamentària dintre la República.

I, com a catalans i com a republicans, ens és un doble conhort que l'assoliment d'aquesta etapa coincideixi amb la discussió de l'Estatut de Catalunya, moment calculat per tots els enemics del règim, com aquell

El saló de sessions en dia d'animació

d'un per l'energia i la franquesa sobtada de la seva paraula. Però és que hi ha casos — i aleshores n'era un — que la diplomàcia, paradoxalment, demana la sinceritat i l'energia. «Colpiu una campana amb un guant — digué Napoleó — i roman- drà muda; si voleu saber de quin metall té la veu, cal picar fort, amb un martell.» I, certament, calia saber de quin metall era la campana.

«Es clar que a molta gent que voldria veure solucionats els problemes plantejats, però que no tenen una confiança absoluta en la República, això els va preocupar una mica. Però si hi ha confiança en el règim i en el Parlament, els discursos d'Amadeu Hurtado i Manuel Azana han de considerar-se com a beneficiosos. Efectivament, des d'aleshores cada dia s'ha fet més clar al voltant de l'Estatut. I les coses ja s'han fixat, després de la rectificació de Lerroux i la darrera intervenció del President del Consell.

Passem balanç: ara ja sabem:

1.º Que el Govern compta amb una majoria.

2.º Que s'ha congriat, enfront, una oposició.

3.º Que mentre el Govern es vegi assistit per una majoria, té dret a creure's representat de l'opinió del país.

4.º Que, en aquest cas, es troba amb autoritat moral suficient per fer imperar el seu criteri, sense que li calgui cap unanimitat, la qual seria en detriment de la solució, a ulls del Govern, adequada.

5.º Que, posat cas que l'oposició arrossegues la majoria, automàticament hauria d'assumir la responsabilitat del Poder, i aquest Poder hauria de plantejar i solucionar el plebiscit català.

Aquestes conclusions tenen una importància màxima, perquè, d'ençà de la proclamació de la República, és la primera vegada que el Govern reclama la responsabilitat plena dels seus actes. Fins ara, per una indecisió explicable en períodes constituents, la Cambra havia deixat en la indeterminació la distribució funcional de la seva autoritat. No hi havia, propiament a dir, mecanisme parlamentari.

I, en rigor, això, que semblava un bé (i probablement, en alguna circumstància ho fou), a la llarga era un mal, i un mal greu, perquè capgirava totes les nocions essencials de la democràcia parlamentària. Car, de fet, sempre que un Govern, en comptes de basar-se damunt la seva majoria, recapta el bon voler de tots, esdevé fatalment presoner de l'oposició — és a dir de la minoria. Llavors, aquesta, amb l'alça-prem de la seva col·laboració condicional, es troba en la situació massa avantatjosa d'imposar les solucions que li semblen millors, sense pendre a càrrec la responsabilitat d'actes, que, en definitiva, són de la seva procedència. Es crea, doncs, automàticament, una oligarquia boirosa, amb facultats d'entrebancar i desviar a cada pas la resolució dels problemes nacionals.

I no és pas això el paper que, dins un sistema democràtic, cap a l'oposició. L'oposició es limita, mitjançant debats clars i definits, a col·laborar a l'esclarament i esmena dels projectes governamentals; impedeix que el Govern perdi la consciència dels seus actes; l'obliga a la reflexió i a la lògica. Si l'oposició no existís, hi hauria perill que per auto-suggestió la nau de l'Estatut, sense adonar-se'n, seguis una falsa ruta. A la inversa, si l'oposició s'entortolliga amb les forces majoritàries, hi ha risc de no entendre's i de naufragar dins l'eclecticisme i la incoherència; la voluntat nacional resulta escamotejada.

Totes aquestes raons provenen a bastament que ja era hora que la Cambra sortís del període efusiu, sentimental, unanimitista, i entrés dins el constructiu, començant per

que, fatalment, havia de desllorigar tot el nostre mecanisme parlamentari i senyalar el començament de l'acabament de la nostra República.

Ben al contrari: no és pas defugint els problemes bàsics que es consoliden els règims i es fortifiquen els pobles. La covardia, la pesera mental, la sordida mala voluntat, no podrien donar uns fruits tan profitosos. Ni tampoc la República no podia seguir en aquest cas la tradició monàrquica. És al voltant d'aquests problemes que es posa a prova la capacitat i el tremp moral dels polítics. Aquesta llanternada de claror del debat estatutari ha descobert la fesomia de molts personatges; els uns n'han sortit amb bé; d'altres han mostrat llurs febles misèries. Tot plegat s'ha ordenat i s'ha posat en marxa. Cada dia, d'ara endavant, marcarà un pas. Passos laboriosos, lents; terreny guanyat pam a pam. Però passos endavant, terreny conquistat per a la República.

Tenim un Govern, una majoria, una oposició. Més enllà, no res; i encara més enllà, el país de les ombres; estels amb una metafísica, fosforescent boira còsmica. Satèl·lits jurídics, freds i gravitant en torn d'una paraula. Animes en pena, carregades de gemecs i de cadenes, oblidant avui el que havien dit fa uns quants anys, quan eren en vida. I algun que altre demagog, massa amic de la trencadissa per als conservadors, i massa conservador per als amics de la trencadissa. Són aquests — els derrotats i els inadaptats amb el nou esperit republicà — que fan córrer els rumors més desguaitats per a obstaculitzar el camí de la democràcia. No cal temer, però. Catalunya i la República poden mirar tranquils els grans problemes de l'endemà. Precisament aquests problemes enforteixen cada dia més Catalunya i la República.

Els Dijous —
Blancs

Necessitats d'una gran ciutat

Potser els barcelonins no estem allò que se'n diu del tot convençuts que Barcelona és una gran ciutat. Passa del milió d'habitants, té un port que temps enrera era d'un gran moviment, importa tant i exporta tant, té automòbils, tramvies i autònibus, té mètros que fan un curt recorregut, té una colla de coralls que reben el nom de sales d'espectacles, té algunes sales d'espectacles que no són coralls, té parcs d'atraccions, clubs i camps d'esport, parcs i jardins, col·lecció zoològica, algun procés sensacional de tant en tant... res, tot el que fa una gran ciutat als ulls dels que miden la civilització d'una ciutat únicament pel confort material i les facilitats que pot donar al desvagat, indigena o foraster, per divertir-se segons la capacitat econòmica de què pugui fruit.

Tot això ens ho sabem de memòria — no en cal pas gaire — i ho servim al foraster, tant si el veiem disposat a l'admiració, com si el veiem una mica repatani. En el primer cas, per augmentar-la-hi; en el segon, per forçar-la-hi.

Però, en el fons del fons, trobem a faltar sempre alguna de les coses que fan més gran ciutat i procurem que no surti a la conversa per tal de no quedar, com a barcelonins, massa malament.

No serem pas nosaltres qui blasphemem les condicions materials que fan agradable — o almenys suportable — l'estada en un lloc. Les creiem necessàries, ja que si la civilització no consisteix precisament en l'aigua corrent, l'aigua corrent ajuda molt a la civilització; si més no, n'és una de les condicions que no es pot deixar de banda.

Però al costat de les condicions d'ordre material i confortable amb les quals cal que compti tota ciutat europea, n'hi ha una colla d'altres que també són indispensables. Cal que en una ciutat que s'estimi hi hagi llibreries ben assortides, antiquaris que no siguin drapaires, conferències que no representin l'esplai d'un senyor, concerts que no revelin glòries locals, col·leccionistes d'art que no siguin mers maníacs.

Cal que hi hagi les anomenades i moltes més manifestacions espirituals, i que aquestes no visquin d'una manera vergonyant i escarransida, deguda més a la bona voluntat que no pas a l'interès real que el públic senti per elles.

Entre aquestes manifestacions cal comptar les literàries i les artístiques. Per tal d'esser una ciutat civilitzada, cal que les editorials no portin una vida misèria i hagin d'apellar a un pretès patriotisme per anar fent la viu-viu. Cal que els artistes puguin viure decorosament del producte de llur art, i no pas de miracle.

Cal sobretot que manifestacions de la mena de la Diada del Llibre i de la Fira del Dibuix, posem per exemple, no tinguin el caràcter d'una cosa excepcional i baladrera, sinó que una mica tot l'any sigui, una mica per tothom, un dia del llibre i una setmana del dibuix. Res no ens entristiria tant com constatar que aquesta setmana s'haguessin venut, a la Fira del Dibuix, molts centenars de dibuixos, o que la Diada del Llibre s'haguessin girat moltes mils pessetes, si la resta de l'any no es vengués gairebé ni un llibre ni un dibuix.

Però, per sort, no podem ésser tan pessimistes. Volem creure que, tant l'una cosa com l'altra, no hauran estat una festa sense conseqüències. Volem creure que, per parlar de la més recent, la Fira del Dibuix haurà revelat a molts un món de fruïcions fins ara inèdites i que haurà contribuït a desvetllar aficions, si no de col·leccionista en gran, d'amant de les obres d'art assequibles, a molts que encara no s'havien adonat del món de plaers que podien trobar en un acte tan simple, tan poc oneros, tan fàcil, com adquirir un dibuix a la Fira, o com adquirir un llibre, actes que proporcionen una delecció que no s'acaba mai. — N.

Fotografies comprometedores

El Dia Gráfico de diumenge passat publicava unes fotografies de la inauguració extraoficial del flamant «Club Republicano», del Passeig de Gràcia, que com tothom sap preten crear una tradició aristocràtico-radical (?).

L'acte, que fou presidit pel senyor Pich i Pon, es celebrà en honor de les Junes directives i representacions de les entitats radicals de Barcelona, i feia goig de veure en les fotografies els clàssics tipus que creà l'època lerrouxista. En un primer terme de la fotografia, veiem un «paquet» amb mocador al coll i uns rinxols que haurien causat l'enveja al capità Darder. Més enllà, s'hi veu la senyora Madrona repapada en un majestuós confortable. En un altre pla, la cara radiant d'un directiu sense coll ni corbata es manifesta comprometedorament en la foto.

Ens fem càrrec de la mala estona que passaria el senyor Pich i sort encara que va tenir la pensada de regalar formidables havans, que, del contrari, el tuf tan ponderat del caliquenyo no el treuen del «Club Republicano» ni banyant les parets amb aigua de roses. El senyor Pich deu haver jurat de no repetir mai més la prova.

Alcalde nou, vidres nets

Ja sabeu que quan el senyor Casanoves va fer d'alcalde durant les vacances del senyor Aguadé, no va parlar un sol dia. Revista de bombers, de guàrdies urbans, visites als hospitals, etc.

El cas és que en una escola que depèn de l'Ajuntament, feia una pila d'anys que no s'havien netejat els vidres, que semblaven glaçats de tanta brutícia. I bé, al tercer dia que el senyor Casanoves feia visites, aquells vidres van ésser netejats amb gran pressa. Algú va manifestar la seva estranyesa, i li van respondre:

—Oh, veurà, convé que tot estigui ben net, sap? No fos cas que se'ns presentés de sobte l'alcalde i...

Per raons d'higiene, trobem que no estaria malament que cada mes fos alcalde quinze dies el senyor Casanoves. I diem només quinze dies i no sempre, perquè si en fos en propietat potser no faria tantes visites i llavors no hi guanyariem res.

Gent de prestigi

Els ciutadans de bona fe — sempre n'hi ha — esperen que quan serà l'hora de les eleccions per a constituir el Parlament Català, l'Esquerra farà les seves candidatures amb una mica més de compte del que hi ha posat fins ara.

Aquesta vegada, els ciutadans de bona fe no van errats. Hi ha, en efecte, per part de l'Esquerra, aquest propòsit. I com que per mostra, diuen, n'hi ha prou amb un botó, ací en teniu un:

«Paquito» Madrid serà candidat de l'Esquerra.

Davant d'això, és qüestió de tancar els ulls i esperar els altres noms. Aquest, tot sol, és un símptoma esperançador.

Qui ho ha dit?

No mancarà qui sortirà al pas d'aquesta nova sensacional i dirà que estem mal informats o que ens precipitem.

Si passa això, nosaltres ens rentem les mans. El mal informat o el que es precipita és, en tot cas, el qui fa córrer la notícia. Que com ja deveu suposar és el mateix «Paquito» Madrid.

L'equivoc dels cartells

En Canyes és un xicot d'embranchida. Fira del Dibuix? Doncs ja el teniu, sense preocupacions socials de cap mena, plantant per les cantonades i les parets els cartells

que l'anuncien, braç dret del Comitè organitzador, exemple de ciutadans i d'artistes. Els cartells són de diversos colors. A En Canyes li han tocat els vermells, i l'home se'ls ha endut potser sense ni tan sols reparar-ho.

Quan és al bo de la feina sent que li tusten l'espatlla amb una certa manca de suavitat. En Canyes es gira amb el pinzell de les parets a la mà... La policia!

La policia que se'n porta detingut En Canyes perquè es pensa que plantava cartells comunistes.

Frase d'artista

—Però, i tu per què no els feies llegir els cartells als policies? T'hauries estalviat la detenció.

—No ho van voler, home! Prou vaig escarrassar-m'hi. Fes-te càrrec que s'havien enamorat del colorit.

L'interlocutor d'En Canyes era un pintor. Cal consignar, doncs, que almenys aquest desagradable incident, que som els primers a lamentar, deixa una bona frase.

Recursos

L'Aymami, durant el sopar d'homenatge a Valentí Castanyas, s'encarregà de mantenir, més o menys abrandat, el caliu de l'oratoria popular.

—Té la paraula el campió de boxa senyor Ignasi Ara! —anuncià de sobte l'Aymami, convencent de l'oportunitat de la seva descoberta.

El campió europeu va aixecar-se, evidentment sorprès que fos a ell a qui anés adreçada la petició, i es limità a fer un silenci que el mateix Lerroux li hauria enviejat.

El propi Aymami trobà una sortida oportuna per a salvar la compromesa situació: —Senyors, el boxador Ara ha quedat K. O.

Tornar la pilota

En aquest homenatge no mancà qui demanés a Josep Samitier de dir uns quants mots a propòsit de l'obra de Castanyas, però el capità del F. C. Barcelona se n'excusà discretament al·legant que el jugador Arocha, present a l'acte, ja abans d'entrar al saló de festes de l'Hotel Orient, li havia exposat el seu desig de parlar en nom de l'equip blaugrana.

De manera, senyors — acabà Samitier —, que el meu company Arocha té la paraula.

L'Arocha va aixecar-se, somrigué i molt solemne va deixar anar aquesta frase atunada:

—Es uno de tantos pases que me hace Samitier y que yo no recojo.

En Sami va ésser l'únic que no va somriure.

Administració de l'ànima

Assaig del ballari Magrinyà, acompanyat al piano per Juli Pons. S'havia convidat de començar a les onze, però el pianista no compareix fins a les dotze. I el pitjor és que no es fixa gens en el que toca ni com ho toca.

—Però, Pons, què us passa avui? No veieu que així no podem fer res?

—Per fer música — respon Juli Pons —, cal posar-hi ànima, sabeu? I si me la gasto en els assaigs, no m'en quedarà pel dia de la representació.

Correspondència unilateral

No acostumem a ficar-nos massa en el que no ens pertoca, i per tant no ens immiscuïrem en les relacions econòmiques entre un determinat diari de Barcelona i un seu col·laborador.

Unicament direm que aquest trobà un dia un amic d'infantesa:

—Escrius a tal diari, oi? — li preguntà. —Sí, hi escric... però no em contesten — respongué el col·laborador.

Som o no som?

La Humanitat publicava l'altre dia en una de les seves seccions habituals el següent comentari:

«Ahir, en un diari de la nit, vàrem veure una foto de Marcellí Domingo. —Per cert que avui és el seu sant. Que passi un felici dia del seu sant, senyor Marcellí! — La foto és presa a Santander.» Etc., etc.

L'incís va fer enrogir de vergonya els lectors laics del diari de l'Esquerra. Parlar de sants i celebrar-los i tot és una cosa que no diu gaire a favor del laïcisme, certament.

Caldes, la immortal

Aprofitant l'estada entre nosaltres del doctor Heller, catedràtic argentí que s'ocupa de qüestions agrícoles, el senyor Farreras i Duran, secretari a la Generalitat del Conseller d'Agricultura, se l'endugué a visitar la famosíssima Granja de Caldes de Montbui. Formava també part de l'expedició el nostre amic Joan Alavedra, secretari del President, i com que té molt bona amistat amb l'escultor Manolo, que viu a Caldes, decidí anar-lo a veure, junt amb el doctor Heller i el senyor Farreras.

Fetes les presentacions del cas, En Manolo, adreçant-se al doctor Heller, li preguntà:

—¿Qué? ¿Meten todavía mucho ruido aquellos volcanes de su tierra?

—¡Ya lo creo! — respongué l'argentí. — Ultimamente, por poco llegan a Europa las cenizas del Descabezado.

En Manolo expressà amb una ganyota els seus dubtes, i saltà tot seguit:

—Mire usted: a Europa, quizá sí; però, aquí, a Caldes... ¿p...!

—Veig que aquest Parlament es va arreglant

L'argentí d'En Manolo

El doctor Heller i En Manolo seguien parlant. En Manolo feia esforços inimaginables per expressar-se, no ja en castellà, sinó en un castellà de cantador de tangos.

El doctor Heller se n'adonà, i volgué esperar-lo.

—*Habla usted el argentino bastante bien...*
—No, amigo — objectà En Manolo —. *Hablo un argentino de media hora antes de llegar.*

Els cactus d'Apel·les Mestres

L'Apel·les Mestres, en estendre's la moda dels cactus, començà a aficionar-s'hi i en poc temps avorí les dalles. Amb la desorientació natural dels primers dies, el famós poeta i dibuixant sofrí alguna equivocació.

Un visitant, amic seu, l'hi féu remarcar: —Això no és un cactus. D'això en diuen plantes grasses. No val a confondre-les.

De sobte, l'amic féu una exclamació.

—Què? Tampoc és un cactus? — preguntà Apel·les Mestres, escamat.

L'amic no respongué.

Acabava de veure una col de Brusselles.

Un nou poble

L'ha creat un linotipista de La Publicitat, d'aquells que tradueixen del castellà les fulles que vénen de les agències d'informació.

Llegiu el que segueix, d'una notícia fent saber que a Martiladrán no podien mantenir el doctor Albiñana, confinat allí pel ministre de la Governació.

«El lloc de proveïment més proper és Ciudad Rodrigo, distant nou llegües de Camino de Herradura.»

Comprometedor!

A La Rambla de l'altre dilluns, i al capdavant de la ressenya d'un partit Sant Cugat-Manresa, aparegué la següent nota:

«Nota del crèdit del mes de maig»

Dia 1.—Partit Manresa Atletic de Sabadell, 5 ptes.

Dia 5.—Partit Manresa-Sant Andreu, 5 ptes.

Dia 29.—Partit Manresa-Sant Cugat, 5 ptes.

Correspondència, 0'90 ptes.

Total: 15'90 ptes.—Corresponsal.»

Els amics de La Rambla faran bé de vigilar aquests corresponals comprometedors.

A la millor els lectors es podrien pensar que no els paguen i que es veuen obligats a bescantar l'administració del setmanari per cobrar els seus honoraris.

Tranvías de Barcelona a San Andrés y Extensiones, Sociedad Anónima

En el sorteig celebrat el dia 30 de maig darrer davant el Notari d'aquesta ciutat don Antoni Par i Tusquets, han resultat amortitzades les 96 Obligacions següents:

22è. sorteig				
4,	22,	29,	31,	83,
190,	216,	272,	316,	333,
344,	353,	392,	508,	655,
769,	807,	822,	865,	869,
880,	907,	941,	996,	997,
1056,	1068,	1186,	1213,	1237,
1267,	1300,	1310,	1351,	1407,
1467,	1492,	1609,	1680,	1780,
1859,	1875,	1907,	1974,	1978,
1984,	1985,	2038,	2047,	2050,
2161,	2254,	2292,	2314,	2317,
2333,	2440,	2475,	2513,	2600,
2621,	2766,	2801,	2875,	2913,
2927,	2934,	2997,	3104,	3190,
3265,	3436,	3453,	3455,	3461,
3480,	3498,	3532,	3573,	3603,
3637,	3680,	3684,	3693,	3699,
3716,	3727,	3741,	3754,	3763,
3796,	3895,	3933,	3945,	3959,

Els interessats podran percebre l'import de les esmentades Obligacions, o sigui la quantitat de 500 pessetes per cada una, deduint pessetes 15'20 pels impostos del Tresor, des del dia 1 de juliol propiament en les següents cases de banca: S. A. Arnús-Garí, Banca Arnús S. A. y Crédito Lyonnais.

Barcelona, 2 de juny de 1932. — El Director, Alfred Arruga.

Diumenge de "Toros"

L'APERITIV

Bridge. — Tots els amics que vénen de París expliquen el mateix: que la gent no gasta, que els teatres no fan diners, que els restaurants van malament, que els cabarets es tanquen, que la vida ociosa i luxosa ha perdut un cent per cent. Diuen que França és el país més ric del món, però que la gent no ven ni compra, que el diner no circula, que l'exportació té els pulmons tarats; en fi, tot es resol en la paraula crisi. Crisi, com a tot arreu, i a París aquesta crisi més forta que enlloc, i ara que ve l'estiu, les platges se'n ressentiran, els amos de les ruletes i dels bacars no pescaran peix, les senyores tindran de vendre els brillants, els gossos, les mitges, els gigolos. Una gran catàstrofe.

Jo, que no tinc interès creat a base de vici internacional, ni de turisme, ni de pijames o esllips patentats, em sembla que la gent exagera una mica.

Sembla, però, que és positiu que les nits de París van de baixa; sembla que és positiu que els espectacles, malgrat haver abaixat considerablement els preus, arriben a omplir fins a la meitat i gràcies. També sembla que és cert que l'etiqueta es va suprimint cada dia més. El fet que baixin els espectacles i l'etiqueta vol dir que els nordamericans no estan per brocs ni per passar l'Atlàntic, que els sudamericans tenen molta feina a apaivagar generals colèrics, a circular tangos nous i a jugar al comunisme i a la martingala local. Vol dir que els alemanys s'estan fent uns mitjons especials per rebre dignament el Kronprinz un dia d'aquests; que els anglesos tenen prou feina a casa seva i nosaltres tenim prou feina amb l'Estatut. En una paraula, l'estranger que va a París sembla que no hi va a badar ni a llençar diners; i això ens ensenya una cosa: que a París l'etiqueta era imposada per l'estranger. Els francesos en general són desmarxats, abandonats i no estan per orgues. Un polític francès que dugui uns colls massa correctes, unes americanes ben fetes i fumi amb boquilla, no té cap autoritat, i si la té la perd de seguida. Tardieu fracassà per culpa del sastre.

Sense etiqueta, els teatres de París i els cabarets es moren; i els pocs francesos que hi van, hi van de qualsevol manera, i aleshores a l'espectacle li falta aire per respirar, li falta el midó de les camises planxades, i, naturalment, acaba tancant.

Què fan els senyors de París, a la nit? Doncs, juguen al bridge. El bridge cada dia guanya terreny. Fa uns quants anys que aquest joc era privilegi dels senyors anglesos ineptes per a fer esport. Quan fallava el golf, començava el bridge; el famós joc de cartes es podia tolerar, amb les cames inflades, amb un ronyó guardat dins d'una calaixera, i amb els pulmons a la tintoreria. Un anglès estava agonitzant i encara deia quatre cors, o cinc trebols, i estenia el mort (el mort del joc) sobre la caixa de morts que li tenien a punt per dur-lo al cementiri.

Jo havia vist les senyores jugadores de bridge, i confesso que m'havien fet una gran impressió. Eren aquelles dames vermelles de cara i blanques de cabells, en les quals totes les corbes naturals de la dona s'havien eliminat, per ones tuberculosos, uns artritis, unes gastritis i uns colics hepàtics especials, que reduïen la dama a una mena de prisma, i de vegades a una mena de paperina que s'aguantava damunt d'unes croses, i amb l'escot fins als ronyons i les ulleres encastades al nas, es passaven els dies i les nits (perquè no podien dormir) jugant al bridge. Eren éssers humans que vivien a base de morfina, d'aigües minerals i de bridge.

Ara això s'ha acabat. Al bridge hi juga tothom. Als camps de golf i de tennis, als clubs nàutics, a les acadèmies de boxa, l'esport és el de menys, l'important és jugar al bridge. Els atletes es tornen grassos, el limfatisme cobreix les musculatures, aviat no hi haurà girls, ni jockeys, ni res, per culpa del bridge. I el vici s'ha escampat a tot arreu. Ara la febre d'aquell joc és la febre de París. No es va al teatre, no es va al cinema, no es va al cabaret, no es va enlloc. La gent es reuneix a les cases particulars per jugar al bridge. Abans una partida d'aquest joc era una excusa per beure unes copes, per pendre una mica d'aliment, si més no unes gotes de te. Però ara, res; ara, les cartes i prou. A París, la crisi i el bridge combinats han creat una ciència nova: la ciència del bridge; hi ha professors i professors amb títol. El que abans més són les professores. A Anglaterra ja es moren de gana de tantes que n'hi ha, i a París es preocupen seriósament de l'exportació de les professores. Com que en els casinos de platja sembla que aquest estiu la poca gent que hi vagi abandonarà el mar, i les pensionàries de la Comèdia Francesa, que acostumen a donar representacions de La Dama de les Camèlies en aquests llocs, o les Mistinguets falsificades que hi van a ensenyar les cames, tindran de quedar-se soles amb l'apuntador, perquè la gent no farà altra cosa que jugar al bridge, són moltes les famílies que comencen a emigrar cap a les platges de moda, perquè entre els seus membres hi ha una noia que és professora de bridge.

Per obtenir el títol d'aquest professorat no es necessiten molts estudis; una certa disposició i prou. La noia que no serveix per secretària, ni per conductora de tramvia, ni per manicurera, i que la manca d'aptituds físiques la impossibilita per altres serveis més íntims i més ben retribuïts, no té altre remei que mirar si amb una mica de paciència arriba a professora de bridge.

Avui dia, una senyora que s'estimi, i vulgui aixecar un cert crèdit dintre l'elegància internacional, no té més remei, a més a més del marit, dels amants i els gossos corresponents, que llogar una professora de bridge. N'hi ha que fins ensenyen a fer tramps.

Això és una moda com qualsevol altra. A mi, que m'agrada molt jugar al bridge, espero que passarà la moda, com passen totes les coses d'aquest món.

JOSEP MARIA DE SAGRADA

Matí de diumenge primaveral. La nit passada ha plogut, i aquest matí el cel no està pas massa segur. Ara no plou, però els carrers no són pas ben secs. I encara passen i traspassen, amenaçadors, núvols i més núvols per davant del sol.

Són tres quarts d'onze. A la porta de la Monumental, davant els cartells que anuncien la magna combinació d'aquesta tarda i l'estupenda del diumenge vinent, un centenar de dilettants comenten amb passió les incidències del noble arte, i fan tota mena de càbales i de pronòstics a propòsit de la cursa que es celebrarà a la tarda, con permiso de la autoridad y si el tiempo no lo impide.

Entrem. Darrera la tanca, trenta o quaranta interessats en les maniobres de cada matí de diumenge que hi ha corrida. Aspirants a banderillers, banderillers en actu, banderillers en passiu, el rejoneador, dos tècnics, l'assessor, dos periodistes...

—I els espases?—pregunto.

—Els matadors no vénen mai. Es rebai-xarien...

Al peu d'unes columnes, dues taules rodones amb mitja dotzena d'ampolletes individuals de vermut, que esperen consumidor.

—Esperen en va—m'expliquen—perquè mentre no surti un espèndid i convidi...

Les onze.

Ha arribat el delegat del governador, que a la tarda presidirà la festa. Ja hi som tots? Doncs ja podem començar.

I la comitiva es posa en marxa cap els corals. Tres braus en aquest, tres en l'altre, tres en el de més enllà... Els convidats van d'un costat a l'altre pels estrets corredors que porten dels corals als chiqueros.

A tres metres damunt el nivell de terra, naturalment, perquè a baix, als dominis dels que estan en capella, només hi ha cinc homes: els tres banderillers, el mayoral i un mosso de la plaça.

—Bonita estampa—diu una veu darrera meu.

—Prezioso.

I mentrestant, el mayoral i els banderillers van d'un corral a l'altre, es consulten ells amb ells i discuteixen amb un acalorament impropï de la fredor del dia.

Entre sempre, he vist escassament mitja dotzena de corridas. Per tant, no hi entenc res. Això fa que m'hagi de documentar, i que preguntï:

—Tots els braus són bons?

—Sí fan el pes, i no tenen cap defecte físic, sí.

—I on els pesen?

—Abans els pesaven un cop morts. Ara els pesen en desembarcar-los.

—I el pes mínim, quin és?

—Quatre cents cinquanta quilos, em sembla.

La veritat, m'han semblat molts quilos. El meu il·lustrador, un abonat que fa trenta cinc anys—35 anys!!—que no es perd ni

una corrida, s'ha afanyat a advertir-me que no n'està segur.

—Fa trenta cinc anys que vinc, però no m'hi he capficat mai...

Un «entès» que escolta la conversa, intervé:

—Er mínimo zon doziento ochenta.

—No zeñó—diu un altre—, doziento ze-tenta.

—Ochenta, digo.

—Zetenta.

—Uzté qué zabe!

Amb una mica més es peguen.

El sorteig dintre el barret negre

Pregunto:

—Aquell d'allà baix està bé de banyes?

—Potser una mica massa obertes...

—I de potes?

—Les de davant em penso que són massa curtes.

—Sembla un bou...

—A la millor, tot plegat surt una mansada.

—Cálleze uzté, buen hombre—intervé novament l'entès—. Uzté no entiende de toro!...

—No gens.

—Por naa der mundo zargo yo con er bicho eze...

Torno a insistir:

—Els toreros guanyen molts diners?

—Avui Barrera cobrarà deu mil pessetes.

—I Fuentes Bejarano?

—Aquest, segurament, dues mil cinc cenes o tres mil.

—I las cuadrillas?

—La d'En Barrera potser li vindrà a costar unes mil o mil cinc cenes pessetes.

Des del darrera els burladeros del corral, els banderillers van examinant els braus.

La feina és llarga. Convé conèixer-los bé, perquè abans de sortir-los els han d'aparellar, i no és pas qüestió que a un espasa li toquin els dos més bons i a un altre els més dolents.

Quan ja els sembla que se'ls han ben mirat i remirat, quan els han fet córrer a cops de roc, i s'hi han acostat tot el que la natural prudència aconsella, el representant de l'empresa, el mayoral de la ramaderia i els tres banderillers fan junta:

Aquest amb aquell, el número tal amb el número tal altre...

I aleshores ve la part més important: el sorteig. En tres papers de fumar—han d'ésser precisament de fumar, perquè si no qui sap les desgràcies que podrien passar—s'hi apunten les tres parelles. Es cargolen els papers, es figuren dintre un barret negre—precisament negre—d'aquests que duen els andalusos, es tapa amb una gorra—precisament una gorra—, es sacseja ben sacsejat, com si es tractés de fer un cocktail, i cadascú es fa la sort del respectiu matador i la pròpia. S'aixeca una miqueta la gorra—precisament només una miqueta, —s'hi fica la mà, i ja està.

Sempre—naturalment—n'hi ha d'haver un o altre que se n'ha d'endur la pitjor parella.

—Mardita la zuerte perra...

I a continuació, cap als chiqueros. La brigada de la plaça ja té la combinació de portes preparada, i de seguida els mansos van a fer seguir les víctimes. Són tres mansos que no s'aguanten de vells, però que per la feina que fan... Comento:

—Aquest bou...

—E una vaca.

—Ja té anys, pobreta.

—Que zi tiene? Figúrese uzté que perdió un hijo en er diluvio universal.

De vegades, els braus són unes bestioles ben enraonades que es fan càrrec que els convidats han d'anar a dinar, i no es fan pregar gaire. En canvi, però, altres vegades succeeix tot el contrari. Els mansos entren al corral, es sent l'espetegar d'una tralla, i pel laberint dels chiqueros tornen a tota marxa... Però el brau segueix impassible, com si tot allò no ho fessin per ell.

Diverses veus criden:

—Bueceyes, Pepe!

I el Pepe, capítol dels mossos de la plaça, torna a engagar els mansos, i l'operació es repeteix. I es torna a repetir les vegades que sigui, les vegades que volen els braus...

Després, quan ja cadascú és al seu chiquero, el delegat de l'autoritat posa el conforme a l'acta. I ja tenen el permiso de la autoridad. Ara falta, només, que el tiempo no lo impida.

Els banderillers, després d'aquesta operació, tornen cap a l'hotel. Els espases quan els veuen arribar ja els coneixen amb la cara la sort que han tingut a l'hora del sorteig. I els fan explicar:

—Arto, mucho peso, mucho poder, uno pitone azí e largo...

De vegades, algun espasa de tercer team, en escoltar les explicacions, comença a sentir no sap què, es troba malament, s'ha de purgar... I per purgar-se no se li acut altra cosa que empassar-se mig litre d'oli

de ricí. Ja sap segur que a la tarda no haurà de sortir.

Aquest diumenge que he anat a la plaça, hi haurà rejoneadores, els portuguesos Simao da Veiga, pare i fill. I a un dels seus tres toros li posaran banderilles des de dalt del cavall. Això fa que l'hagin d'embolar.

Un caixó ad hoc al ruedo, empostrat a la porta dels toriles. La bestiola s'hi ha de ficar per força, perquè el burxen per totes bandes i no el deixen anar enlloc més.

Quan ja està encaixonat, li fan treure una banya per una finestreta lateral, i després de lligar-l'hi ben bé, perquè no es pugui bellugar, li collen una bola de metall.

Això en poques paraules està explicat, però costa molt més de fer que no pas de dir. El brau que hem vist embolar tenia una força extraordinària, i no es deixava dominar de les de les maneres. El Pepe—un home vell, tremolós, que dona la impressió que ja no està para esos trotes—ha patit quart i ajuda des del damunt del caixó per passar-li el llac escorredor al voltant de la banya. I després, eren vuit homes aguantant la corda i no podien. La bestiola donava uns cops de cap imposants, i una vegada que s'ha sentit com el caixó es començava d'esberlar, hi ha hagut unes grans corredisses a saltar la barrera, i ni els que érem dalt de la meseta de los toriles, no les teníem totes.

—Això és un toro!—m'ha dit en sortir de la plaça l'abonat que fa trenta cinc anys que n'és.

—I els altres què li sembla? Són grossos, veritat?

—A la tarda, quan els vegis córrer, ja m'ho sabràs dir.

A l'hora de dinar ha caigut un bon xàfec, però he anat a la corrida. Feia més aviat fred que no pas calor.

L'embolat que prometia tant, ha resultat un anyellet amb banyes. Es veu que s'ho ha gastat tot el matí.

I els altres? Jo els trobava grossos, i els aficionats s'han fet uns grans tips de xiular perquè els hi han semblat petits. I de més a més, mansois.

Els espases estaven d'allò més apàtics.

—¿Dónde dejaste olvidada la vergüenza, Luis?

L'alludit s'ha agenollat davant el brau.

—¿Que le pides perdón por no saberlo toroar?

I el brau, en anar a envestir, relleixa i queda agenollat davant el matador.

—Ves, para que veas que él también sabe y que eso es cosa fácil!

Els picadors participen també de la mala racha. Es sent:

—Si picase usted tan bien como viste...

Un espasa ha passat a la infermeria. M'han explicat que no tenia res, que la banya només li ha fet un set al traje de luces. Però ell s'hi ficat al llit, i ha cridat i plorat i tremolat. Es veu que això de torrear, ataca als nervis.

Havien entrat a la plaça a dos quarts de quatre, amb bona claror de dia. N'hem sortit a dos quarts de vuit, amb tots els focus encesos. He preguntat a l'abonat que fa trenta cinc anys que n'és:

—I vostè tindrà humor per tornar diumenge que ve?

—Els toros senten molt el fred. Faltava sol i calor. Ha estat una mala tarda. Diumenge vinent la corrida serà més bona.

Gran Via enllà, semblava com si una veu ocultia m'anés repetint a cau d'orella aquestes paraules, consol d'aficionats: «Diumenge vinent la corrida serà més bona».

XAVIER PICANYOL

NOTA. — Com que no ens agrada donar gat per llebre als nostres lectors, els hem d'avisar que la fotografia que il·lustra aquest article no és presa a la plaça de Barcelona.

Quan el fotògraf que hi havíem enviat es presentà a la Monumental per tal de fer la informació gràfica que li havíem encarregat, l'empresari senyor Balañá es negà, de manera tan poc amable com poc explicable, a permetre-li l'entrada.

Ja l'heu provat..?

Es diferent de tots, perquè és elaborat amb les AIGÜES de LA GARRIGA

ANÓNIMA BLANCAFORT - La Garriga

VESTITS DE BANY

BARNUSOS

LA MILLOR COL·LECCIÓ

ELS MILLORS PREUS

LES MILLORS LLANES

L'ESTATUT AL PARLAMENT

Una maniobra contra el Govern

Fins ara els atacs de l'oposició s'havien concentrat contra el dictamen de la Comissió i s'havien produït per iniciativa individual, sense un pla de conjunt ni un objectiu comú. Mentre el Govern no definia la seva actitud davant el dictamen, l'oposició no podia combinar el seu atac. Fingia d'ignorar on era l'enemic. A la Comissió? Als bancs de la minoria catalana? Als escons del Govern?

Després del gran discurs d'Azaña, el dubte no era possible i des d'aquest moment l'oposició al dictamen s'ha convertit en franca oposició al Govern.

La forma en què s'ha desenrotllat l'ofensiva parlamentària contra Azaña, abona la suposició que hi ha hagut una petita conjura, fins i tot amb distribució dels principals papers de conjurat. Almenys així ho ha pensat la malfida dels parlamentaris més experimentats, que no han dubtat a emetre aquest punt de vista en les converses, animadíssimes aquests dies, del saló de Conferències, rejevenit davant l'espectacle d'una maniobra de gran estil, d'una maniobra que no és exclusiva de cap règim, però que els homes de la monarquia havien adoptat amb especial predilecció.

Que hi ha hagut maniobra sembla confirmar-ho la convergència dels trets que de diversos indrets de la Cambra han anat a parar al banc blau. Els ministres, probablement, devien pensar, un xic enternits, en la pedrada innocent d'aquell minyó de la tribuna i la comparació devia animar-los a aconsellar l'indult de l'infelicitat a la magnanimitat de l'Excel·lentíssim President de la República.

Els que creuen en la veritat del complot, asseguren que els seus promotors han estat els senyors Sánchez Román i Miguel Maura. El senyor Sánchez Román hauria abusat de l'amistat que l'uneix amb Indalecio Prieto per induir-lo a crear un conflicte al Govern, insinuant públicament la seva coneguda i mal reprimida disconformitat amb Azaña. Per part seva no m'avinga a creure que les coses hagin passat d'una manera tan simple, perquè equivaldria a suposar que Prieto, situat dintre del Govern i de la disciplina socialista i compromès amb l'oposició, entre els uns i els altres hauria acceptat el paper ingrat de mingo, per al qual no crec que estigui, políticament, gaire ben disposat.

L'habilitat de Maura s'hauria esmerçat aquesta vegada a excitar en Lerroux l'apetència del poder, pintant-li la situació del Govern com afeblida per l'actitud de Prieto i d'un important sector socialista i en estat d'èsser liquidada fàcilment.

Es sabut que l'arbitratge d'Azaña, tal com es verifica en el seu discurs del 27 de maig, recolzava en un acord del Govern amb els socialistes i en l'actitud benevolent del líder radical. Si fos possible de rompre l'acord i de decidir Lerroux a ocupar determinades posicions contra el Govern, la situació donaria un tomb considerable i l'oposició es trobaria en condicions de posar-ne al Govern.

Ha existit la suposada conjura? Ens guardarem d'afirmar-ho. Tanmateix és un fet que les coses han passat com si hagués existit.

En unes declaracions a *Heraldo de Madrid*, que ha reproduït tota la premsa, Prieto, bo i atenuant-les, donava estat públic a les seves discrepàncies amb el cap del Govern.

En aquesta avinentesa tan poc avinent, s'escauen les sessions del 2 i del 3 de juny. Deixem de banda les intervencions d'Ortega y Gasset i Melquíades Álvarez. Ortega y Gasset s'ha limitat a defensar eloqüentment el seu concepte de la sobirania amb una susceptibilitat d'home de lletres tan identificat amb els principis de defensa, que arriba a estimar com una desconsideració personal el fet que algú els hi discuteixi. Melquíades Álvarez ha estat, una vegada més, desgraciat. Havia teixit una magnífica corona d'espines amb el propòsit de

clavar-la al cap d'Azaña, i ha tingut la dissort que aquest, amb aire displicent, la hi hagi ensorrada de manera que trigarà a arrencar-se-la.

Els atacs perillosos els ha iniciat Maura. Ha tractat de demostrar la impossibilitat que Carner, co-autor de l'Estatut, continuï al davant de la Hisenda espanyola. Ha portat i ha tret tot el partit possible de les declaracions de Prieto amb el propòsit d'obrir una bretxa en el Govern i ha invitat Lerroux en termes categòrics a declarar la

Miguel Maura

seva conformitat o disconformitat als punts de vista d'Azaña.

Sabia Lerroux que Maura li faria aquest requeriment? En tot cas, la invitació no l'ha trobat desprevint.

Lerroux ha pronunciat el seu discurs amb un art indiscutible del matis i de la reticència. Tot assegurant que es ratificava en la seva anterior actitud de benevolença, ha esgrimit uns quants arguments que s'avenien perfectament amb els propòsits de Maura. Ha declarat que no podia transgir amb la Universitat bilingüe. Ha posat dificultats a les solucions proposades per Azaña en matèria d'Hisenda i d'ordre públic. Ha insistit, com Maura, a remoure la manca d'unitat de criteri dels socialistes i ha volgut justificar i recollir l'estat d'opinió contrari a l'Estatut. A més, ha defensat amb energia la tesi que l'Estatut no podia ésser aprovat per una majoria exigua, i en dues o tres ocasions ha mig parlat de crisi.

En les paraules de Lerroux, malgrat la seva aparença conciliatòria, hi anava involucrada una petició de poder. Així ho va entendre Azaña, quan després de declarar imprescindible la col·laboració socialista, va oposar a la tesi de Lerroux la veritable tesi parlamentària: «Mentre el Govern compta amb la confiança del cap de l'Estat i amb una majoria parlamentària, continuarà governant, el mateix amb deu que amb cent diputats de majoria.» Ha recordat que la supressió del Senat havia estat acordada per nou vots de majoria, i el vot femení per quatre o cinc. La manifestació més greu, de més conseqüència i efectes polítics, l'ha formulada Azaña en declarar taxativament que «si el Govern fos derrotat en un problema d'interès nacional, seria difícil o penosa la col·laboració dels partits que avui governen en una política que vingués profundament i resolta a transformar llur criteri». Azaña ha volgut deixar entendre que la derrota del Govern implicaria la dissolució de la Cambra i la convocatòria d'eleccions legislatives.

La situació, tal com resta plantejada després d'aquests debats, no permet gaires filigranes. Però és molt clara. Catalunya sap concretament amb qui pot comptar i gairebé amb què pot comptar.

Madrid, 5 de juny.

J. O.

Mirant a fora

Brüning, despatxat

Segons la Constitució de Weimar, el president del Reich pot concentrar en les seves mans el poder legislatiu i l'executiu, en cas de greus trastorns interiors; és ell també qui, segons la mateixa Constitució, nomena i desitueix els ministres. Des de fa un any, Hindenburg ja servia molt els articles que li donen aquestes atribucions. Ara acaba de desembarcar el canceller Brüning, abans i tot del que esperaven els adversaris d'aquest: li concedien que duraria fins a la Conferència de Lausana, i que, tornant-ne fracassat, seria «despatxat».

Realment, Brüning ha estat «despatxat», sense que li fossin tinguts en compte els seus treballs per a la reelecció de Hindenburg. La gratitud dels sobirans no dura gaire, diu un vell aforisme; encara que siguin sobirans elegits pel poble sobirà, caldrà afegir.

Es diu que Hindenburg ha estat sempre en relació estreta amb els generals de la Reichswehr i amb els Batocki, els Oldenburg-Januschau, els von Gau, i altres junkers i grans terratinents dels més reaccionaris i haiseristes.

Von Papen ha estat cridat al cap del Govern, Neurath als Afers estrangers, i es diu que a Lausana, aquest ministeri reaccionari serà representat pel doctor Schacht, l'ex-president de la Banca de l'Imperi que, per tal de precipitar els esdeveniments, provà d'apressar la fallida d'Alemanya.

Es comprèn que els francesos i els polonesos estiguin esverats.

La situació d'Alemanya és tan embolicada que cal guardar-se de fer pronòstics.

La situació no ha canviat?

Com a pronòstic, pot passar la frase que s'atribueix a François-Poncet, l'ambaixador de França a Berlín.

—A Alemanya no ha canviat res — diuen que ha dit —. El que passava entre bastidors, ara passarà a l'escenari. Si la situació no guanyarà res en seguretat, guanyarà almenys en claredat.

També es presta a l'ambaixador francès aquesta altra opinió, que enclou ja una major gravetat:

—L'única a fer és esperar. A Alemanya, els esdeveniments sobrepassen els homes que tenen les responsabilitats sense tenir el poder. L'esdevenidor depèn d'uns homes que, fet i fet, exerceixen el poder sense tenir-ne ni l'experiència ni les responsabilitats.

La "serviette" de von Papen

El nou president del Consell alemany, von Papen, fou, durant la guerra, agregat naval als Estats Units, on organitzà admirablement l'espionatge alemany.

—Esperem — ha dit un polític francès — que von Papen en sabrà més de guardar la seva cartera que la seva serviette.

La frase és una al·lusió a un desafortunat accident que sobrevingué a von Papen en 1916, quan era a Washington. Es va deixar al metro una serviette, en la qual les autoritats nordamericanes van trobar documents comprometedors relacionats amb l'activitat subterrània de l'agregat naval alemany.

Immediatament, von Papen rebia els pasaports.

La guerra vista per von Papen

Miss Anna Murray, morta no fa gaires mesos, ardent propagandista de la intervenció americana al costat dels aliats, un dia que va trobar von Papen en un saló polític, li reprotxà vivament l'organització de l'espionatge.

Von Papen escoltà la diatriba amb tota cortesia; després, amb tant de cinisme com de bon sentit (aquestes dues coses solen anar juntes més sovint del que es pensa), va respondre:

—La finalitat de la guerra és matar l'enemic. L'ideal és matar-lo corrent tan poc risc com es pugui. Parlant clar, matar-lo per darrera...

—Però...

—La guerra no és un duel. L'ús de la mà esquerra no és tan sols permès, sinó recomanat.

Esclavatge i llibertat

El gust per la paradoxa condueix de vegades Bernard Shaw a fórmules estranyes. L'altra setmana, donà una conferència sobre el bolxevisme i el feixisme. Ple d'admiració envers certs resultats dels russos i dels italians, no per això deixà de dir-ne una de les seves al final, curiós resum d'una doctrina política:

—El que converteix els pobles en esclaus, és llur desig d'ésser el que ells en diuen lliures.

L'espera

Una senyora indiscreta preguntava fa poc a Tardieu si era gaire desagradable caure del poder.

—Oh, senyora!, us recordaré una frase de Briand: no es cau del poder; únicament un s'asseu a la vora del camí, encén un cigarret i espera veure passar el cadàver del successor.

Fer el mort

El bridge es posa de moda, com diu Sagarra en l'Aperitiu d'avui mateix.

A França fins s'ha jugat una copa de bridge, els incidents de la qual han estat seguits per nombrosos aficionats.

En l'equip guanyador figuren dos grecs, Tulmaris i Venizelos, aquest darrer, fill de l'ex-president del Consell.

—El bridge — assegura Venizelos — és la millor escola de la política; ensenya que sovint és útilíssim «fer el mort».

ESTATS UNITS

El podrimener es destapa

Des de fa prop d'un segle, els Estats Units tenien una sort insolent, una sort d'aquelles davant les quals, per part dels altres pobles, tot és comprensible, de revoltsants que resulten. Eren el poble més ric del món, l'únic que saldava els pressupostos amb superàvit, que es bastava a ell mateix perquè tenia en el seu territori totes les primeres matèries. Rebentaven de riquesa, i això feia dels americans una gent d'un optimisme primari i d'un orgull pueril. Els creien de bona fe que eren el bo i millor

minat tot el cos judicial i podien pagar les campanyes electorals que aboquessin a no derogar la llei Volstead. El bootlegger, el gangster, eren populars. Els vèiem retratats pertot arreu, com si es tractés d'homes ocupant alts càrrecs, voltats de secretaris i de guàrdies de cosos. Gairebé eren simpàtics. (Als films de «ladres i serenos» n'havíem vist cada un!)

La llei tal com l'entenem en certes latituds, no era feta per a ells. Es a dir, en trobaven, de lleis, que ho semblaven de fetes

Una escena bastant corrent a Chicago

del món, el model proposat a la vella Europa, i que aquesta havia d'imitar si no volia morir com un poll. I el pitjor no era pas que ells creguessin, amb la bona fe irritant de la ignorància, que la civilització nord-americana havia de salvar el món. El pitjor era que a Europa hi havia gent fàcilment enlluernable — tots n'hem conegut —, convinguda de les excel·lències dels Estats Units, apreses gairebé sempre en el cinema.

Però la Història té bromes pesades. Enlloc com als Estats Units no es deixa sentir tant la crisi que poc o molt afecta tot el món, crisi que allà rep el nom de «depressió». I, com fa observar un reporter peruà de llengua francesa, «crisi» és una paraula que almenys implica un estat morbí en plena activitat, contra el qual hom es debat; mentre que «depressió» fa pensar en la letàrgia, en el coma precedent a la mort...

Al costat de la depressió material, del nombre inversemblant de desenfeinats que moren de fam en tot el territori de la Unió, de milionaris que s'han de suïcidar, arruïnats més vertiginosament encara del que s'enriquen, l'escàndol recent del rapte del fill de Lindbergh ha fet adonar a tot el món del molt que hi ha — que hi ha hagut sempre — de podrit, tant sota l'aparença daurada dels temps de prosperitat, com sota la sordidesa de l'època de la depressió.

Potser el pobre babbitt, d'opinions que li subministrava totes fetes el trust de premsa Hearst, tampoc no s'havia adonat encara que vivia en el país més infectat de moralina i més corcat d'immoralitat, dues coses que van més juntes del que sembla.

Fins que ha estat raptat i mort el fill d'un personatge universalment conegut, no ha corregut per tot el món una curiosa estadística segons la qual, només l'any 1931, foren raptades 279 persones, amb promesa d'ésser tornades a la família contra lliurament de fortes quantitats, i que d'aquelles, 13 foren assassinades, bé per informalitat en el pagament, bé com a exemple, bé per a seguretat dels criminals.

Les institucions públiques nordamericanes han quedat ben servides. Fins ara, el món només sabia que tot estava podrit en matèria de negocis bruts i de suborns. Els contrabandistes d'alcohol realitzaven beneficis espièndids com cap altres industrials, tenien

per a ells. El pobre Capone total compleix condemna perquè deu diners al fisc, i el seu *business manager*, Jack Guzik, perquè viatjava amb una noia amb la qual no l'unia cap vincle legal.

Com es veu, als Estats Units no es pot fer broma ni amb els diners públics ni amb la moral més baixa de sostre.

Això sí, l'Església metodista no s'oblida, ara que l'opinió està remoguda entorn de l'abrogació de la llei seca, de llançar un manifest posant el crit al cel — al cel metodista —, davant la impietat de gent com la de *The Literary Digest* que han gosat fer una enquesta de la qual resulta que tres milions i mig de ciutadans han votat contra la llei seca, i poc més d'un milió a favor d'ella. L'episcopat metodista demana encara una aplicació més estricta de la llei seca, potser perquè la magistratura i la policia no coneixin també la depressió.

Chesterton, en *tournee* de conferències als Estats Units, ha llençat el següent aforisme: «Els homes han provat de convertir en il·legal la beguda, i només han aconseguit de convertir en legal l'assassinat.»

I en aquesta atmosfera d'assassinat legal, de crim organitzat, de podrimener general, què pot representar el càstig dels culpables d'un fet que, de no tractar-se d'una víctima com el fill de Lindbergh, no tindria gran cosa de sensacional als Estats Units?

I ara, per canviar d'escàndol, la premsa americana, una mica avergonyida potser del rebombori que ha fet més insuportable encara la desgràcia de Lindbergh, canvia de tema i ens serveix detalls i més detalls de l'enquesta sobre Jimmy Walker, l'alcalde de Nova York amb el qual s'han mostrat tan generosos amics seus que dona la casualitat que tenen interessos en grans companyies.

El popular Jimmy, que en un recent viatge a Europa comprometé el càrrec amb una lleugeresa inigualable, segueix mostrant-se d'una barra astoradora. I el pitjor no és pas la seva actitud, sinó el fet que els seus administrats, els ciutadans de Nova York, a despesa dels quals, en últim resultat, Jimmy ha fet la seva fortuna, el troben tan simpàtic, que desitgen que la seva murmurera el tregui del mal pas i es posen, pràcticament, contra la justícia.

W.

La gràcia del brillant no ve de cap convenció ni de cap partit pres, sinó d'aquest moviment infinit i policolor de la llum en rel·lisca per les seves arestes.

Joier

RAMBLA CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDÍ, 2

UNA OBRA D'ART D'UNA BONA FIRMA? PODEU ADQUIRIR-LA A LA FIRA DEL DIBUIX

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Algunes estrenes

Ja que tothom parla de crisi, també nosaltres podríem parlar de la crisi del cinema, de la crisi del cinema americà. Els que estan en contacte directe amb Hollywood coincideixen a afirmar que actualment hi regna una profunda desorientació.

Es el cas, que a poc a poc el cinema americà ha anat creant un mercat d'exploitació que aconsegueix avui unes dimensions exorbitants. Les necessitats a atendre han esde-

gens comuna, noves vedettes. Temptatives que en el cas de reeixir constitueixen una pauta per a una producció en sèrie. Es la tragèdia de la *star*. En un moment al pinacle de la glòria o bé, al contrari, arreconada per sempre més. La gent no és gens constant. L'enlluernament d'un principi no sempre perdura. Però, frenem la digressió aquesta, que ja n'és hora. Val com a excusa que som a la fi de la temporada i estem doncs

«El pròfug», film de C. B. de Mille

vingut fantàstiques i a menys d'anar a la bancarrota cal satisfer-les. Cal produir una quantitat de films enorme, i produir-los sota pena de mort, al gust del públic. Al gust d'un públic cada cop més exigent; al gust del públic que és per excel·lència el factor més ple de paradoxes i imprevistos.

I de quina severitat ha esdevingut avui dia el públic! Naturalment, en nom de la veritat sigui dit, ha estat tan ben servit que ara és difícil ja d'engrescar-lo.

Què vol el públic? Aquesta és la pregunta que determina la corba general de l'evolució del cinema. No compten les excepcions, films més o menys independents. Aquestes pel·lícules són prou rares per no influir damunt la marxa de conjunt, que és com una allau que avança sota el signe exclusiu del dòlar.

Darrerament havíem notat en alguns films la simpàtica idea de prescindir en absolut de les velles receptes, que, per bones que fossin a la llarga, s'havien esgotat en tant que possibles d'emoció. Temes novells, psicologia

en una situació per verificar. en particular aquestes reflexions generals.

Cecil B. de Mille és, per exemple, un home inquiet. Els seus films volen ésser sovint una sorpresa. Sempre surt amb alguna cosa nova. Practica conscientment la *boutade*, és agosarat en el planteig de problemes morals. Però ara, amb el seu film *El pròfug*, sembla tornar enrera, perquè, efectivament, aquest film cau dins les més inveterades tradicions del típic argument cinematogràfic. Cecil B. de Mille considera l'assumpte excel·lent per la raó que li permet crear fins a quatre excel·lents situacions dramàtiques. Heus ací una estètica curiosa! Una estètica a la recerca d'un rècord. No discutim ara si les quatre situacions són realment dramàtiques, com creu l'autor; senyalem només com el film és incongruent, llarg i massa farcit. L'autor ha combinat un argument ple d'incidències. Argument que s'inicia en una festa de caritat de l'aristocràcia londinenca i el desenllaç del qual té lloc als Estats Units, prop de la frontera mexicana. En el repartiment — que comprèn fins a vuit primeres figures —, Eleanor Boardman, la incomparable heroïna de *I el món marxa*.

Tres de cara a l'Orient és un film que hem anat a veure pel nom d'Eric von Stroheim. No valia la pena. Direm el mateix de *Svengali*.

Que el lector que no ha vist el film jutgi pel que li diem.

Svengali és una història d'hipnotisme, d'hipnotisme màgic. A una noia que té una veu meravellosa, però cap mena de talent. Svengali, per l'hipnotisme, li comunica el talent que tanta falta li fa. La noia esdevé una gran cantant i el seu hipnotitzador un home riquíssim. Però, naturalment, aquesta infusió de talent no s'aconsegueix sense una disminució de la vitalitat de Svengali, el qual a cada concert ha de renovar la seva suggestió. A la fi, extenuat de tantes sessions d'hipnotisme, Svengali mor durant un concert. Tot seguit la noia fa un *gall* i queda com abans, fora de la influència del màgic.

Es un film amb John Barrymore. Per això n'hem parlat.

J. PALAU

PANORAMA

“Estudios Cinematográficos de Barcelona, S. A.”

Ha quedat definitivament format el grup capitalista que ha de finançar el projecte de construcció i explotació d'uns grans estudis cinematogràfics situats a poca distància de Sabadell.

Aquesta empresa funcionarà sota la raó social d'«Estudios Cinematográficos de Barcelona, S. A.» Per a la realització del seu projecte, la societat ha adquirit en el terme de Sabadell, uns terrenys d'una superfície de 41.500.000 de pams quadrats.

L'objecte immediat de l'empresa és la construcció d'uns estudis amb les corresponents dependències i laboratoris pel rodatge, impressió i muntatge dels films.

Els dirigents d'aquesta empresa ens han dit: «Tota indústria comença amb la construcció d'una fàbrica i és aquesta fàbrica (studios) el que cal construir primer que res, amb el millor utilatge i amb la més moderna concepció, si volem que hi hagi films i, sobretot, que n'hi hagi amb garantia de continuïtat i d'una producció ininterrompuda.»

Un llibre de Gómez Mesa

Hem rebut un nou llibre de Gómez Mesa, l'infatigable escriptor de coses de cinema. El nou llibre es titula *Varietad de la pantalla cómica* i, com dóna a entendre el títol, vol ésser un examen de conjunt del cinema còmic en tots els seus aspectes. Varietat i síntesi. Un inventari de noms i un anecdotari selecte.

Tema enorme; el llibre de Gómez Mesa, sense pretendre ni molt menys explorar-lo d'una manera definitiva, s'ofereix al lector com una sistematització clara dels grans valors de la pantalla còmica. Una *mise au point* molt oportuna ara que l'adveniment del parlat marca noves promocions i una pauta de valoració diferent.

Un banquet de la Western

Amb l'objecte de celebrar la seva centèsima instal·lació d'aparells sonors a Espanya, la Western Electric organitzà la setmana passada una festa íntima a Miramar i després reuní en un àpat al Ritz tots els representants de la premsa cinematogràfica de Barcelona.

Es el director de la Western, senyor Dolphins, qui oferí el dinar i el senyor Freixes, el degà de la premsa cinematogràfica, qui, en nom de tots els presents, el felicità per l'èxit i agrai el dinar.

ENCARA US QUEDEN
TRES DIES PER FER
ADQUISICIONS A LA
FIRA DEL DIBUIXCom en 1850
el vals triomfaus encisarà amb els
meravellosos valsos de
Johann StraussSang vienesa
Danubi blau
Bosc de Viena
etc., etc.Un film de qualitat que
tanca la temporada
d'estrenes del

FANTASIO

Cada dia sorollós èxit

EL CINEMA I LA PREMSA

Un esforç de reforma

Una revista catòlica de Brusselles — *Nouvelle Equipe* — ha publicat, en el seu número de gener-març de 1932, un assaig molt interessant firmat per Charles Dekeuleire, Willem Rombauts i Paul Werrie que es titula *Réforme du cinéma*. Pertany aquest treball a la sèrie de contribucions catòliques — de tipus *positiu* — per arribar a fer del cinema un instrument d'educació moral dintre de l'ortodòxia.

No cal pas dir com estem d'acord amb aquesta tesi. Justament hem estat nosaltres els primers a denunciar, sense embuts, aquesta vergonyosa dualitat amb què gairebé tots els diaris donen la feina publicitària i l'alta responsabilitat de la crítica a una sola persona. Així tenim la premsa — la més transcendental organització d'influència — sotmesa, cohibida sota la prosa imbecil de les gasetilles publicitàries. Algun

D'un film fet de cara al públic

De tipus *positiu*, hem dit. Car hi ha hagut — en nom de la religió o de l'estètica — unes obstruccions de tipus negatiu que han resultat d'una inutilitat perfecta. L'error d'aquestes obstruccions ha estat de no veure com el cinema és el fenomen típic del nostre temps; fenomen contra el qual no pot lluitar-se perquè no admet ni tan sols la discussió sobre la seva existència.

Per això no han tingut cap èxit les diatribes contra el cinema en conjunt. Ja no parlem — perquè és gairebé una posició anecdòtica — aquella fòbia, aquell terror de Joan Maragall pel cinema que trobem recollit en el volum desè de les seves *Obrs Completes*. O aquella *olor de catàstrofe* que Xènius descobria, als primers anys del *Glossari*, en les sales d'espectacle o l'obsessió de Ramon Rucabado per a fer-nos creure que les portes del cinema eren les portes de l'infern.

No. Tota actitud de crítica que pretengui una reforma del cinema haurà de partir de la seva *acceptació* com a fenomen universal i irreprimible. Aquesta és l'única actitud, no ja intel·ligent, sinó l'única que compta amb alguna possibilitat d'eficàcia.

I aquesta és la que adopten els redactors catòlics de *Nouvelle Equipe*. El seu treball — *Réforme du cinéma* — és una diatriba, un atac intel·ligent contra l'estat de baixesa moral i espiritual a què ha arribat el cinema. Es curiós que aquesta diatriba té molts punts de contacte amb una altra, comentada darrerament a MIRADOR, obra d'un home que ha de tenir ben pocs punts de contacte amb *Nouvelle Equipe*: el comunista Georges Altman, crític de *Monde*, autor de *Ca, c'est du cinéma*, comentat en aquesta pàgina sota el títol d'*Un llibre dur*.

La tesi central dels redactors del treball que comentem és que la manca d'educació del gust popular que fa possible la depravació actual coneix tres menes de responsables i tots tres en una mateixa direcció: agabellament dels mitjans d'informació i de crítica. En una paraula, de la premsa.

Responsabilitat, en primer terme, de les firmes cinematogràfiques que coaccionen no ja els crítics, sinó les associacions periodístiques professionals i tenen periodistes dintre dels seus quadros d'assalarisats. Responsabilitat, en segon terme, dels directores de periòdics i dels seus Consells d'administració, que no vigilen la missió crítica i no la fan incompatible amb la publicitat. Responsabilitat, en tercer i darrer terme, dels mateixos periodistes. «Nosaltres — diuen els redactors — denunciem ací la interferència entre la majoria dels que s'anomenen periodistes o crítics cinematogràfics i els agents de publicitat.»

dia hauré de donar la batalla, en tota regla, a aquest estat de coses, no per més estès menys deplorable.

La denúncia nostra actuava sobretot en el terreny de l'ètica professional. La de *Nouvelle Equipe*, en el de la desviació del cinema com a instrument d'educació moral de les multituds. És evident que les cases productores, comptant — almenys! — amb un silenci propici per part de la premsa, poden encarrilar la producció envers un afalac de les passions més tèrboles o, simplement, de la més absoluta niciesia.

Hi ha, a més a més, en aquest treball unes interessants remarques sobre la classificació del cinema com a llenguatge que tenen, si més no, l'habilitat de conciliar els irreductibles extrems del *cinema-art*, i *cinema-indústria*, donant la raó a tots dos. Per tal com llenguatge és la ràdio i el disc; i llenguatge és allò que és capaç d'esdevenir poesia.

GUILLEM DIAZ-PLAJA

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

Exide

ACUMULADORS

CARAGE ELECTRIC

CARRER MOTYA (ARIBAU I DIAGONAL)

MIRADOR

prepara com a clausura d'aquest
primer curs de la commemoració de

GOETHE A CATALUNYA

una festa d'art

*

MIRADOR vol donar amb aquest acte no solament un colofó
digne de la glòria de Goethe, sinó una pauta designadora de
les noves modalitats que hauran d'assolir, en el curs pròxim, les

SESSIONS MIRADOR

En el nostre pròxim número donarem el
programa complet d'aquest homenatge
que MIRADOR ofereix a la memòria de
l'autor del FAUST.

PUBLI-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessions contínues: tarda, de 4 a 9 i nit, de 10 a 12

Entrada, una pesseta

Noticiaris i sensacional reportatges sobre l'incendi del GEORGES PHILIPPA i tragèdia de l'AKRON. — Exit de la Catifa Màgica FOX LES ILLES DELS PIRATES (Jamaica).

Equip sonor R. C. A. Photophone

Institut de Gasoteràpia

FONTANELLA, 18, 1.ª - TEL. 10351

CAPITOL

Mary Robson amb James
Hall, Lawrence Gray, Fran-
ces Dade i Edmund Dreese

La Urraca

Director: James Flood

Hollywood

(Ciudad de ensueño)

Parlada en castellà

Dues produccions
UNIVERSALGINA MANES
en
“La Aventurera”
amb Gabriel Gabrio

JACQUES CATELAIN

L'enfant de l'amour

Dues produccions
P A T H E - N A T A N
parlades en frances, de
EXCLUSIVES ALMIRA

EL TEATRE

Magrinyà a l'Urquinaona

L'art abstracte, construït, arquitectònic, l'art clàssic de Joan Magrinyà ens ha fet veure clarament la necessitat del retorn a l'escola. Un cop d'ull sobre l'estat actual de la dansa a casa nostra ens donarà la raó. Comencem pel ball espanyol. Els mestres de ballet madrilenys del segle passat sotmeteren la passió incontrolada de la dansa popular a la disciplina d'escola, que manllevaren a París i a Milà. I va néixer el ball espanyol clàssic. Art viu, que la virtuositat italiana havia aviat d'enganyar i que avui, esdevingut acadèmicisme mort, s'ha convertit en un llenguatge coreogràfic pobríssim, que aprenen en les pseudo-acadèmies de ball del carrer Nou les pobres noies que s'exhibeixen en els cafès-concerts del Paral·lel. Acarem-nos ara amb la dansa americana. El tam-tam, ritme brut, que fa moure frenèticament el canibal africà, fou singularment endolcit pels *steppers* negres de Harlem i totalment civilitzat pels ballarins a *claquettes* europeus, que en feren un gènere que, si no era negre cent per cent, era, en els millors casos, music-hall cent per cent. Aci, però, el ball americà ha estat totalment desnaturalitzat per una colla de noietis indocumentats: els uns, imitadors de John Bux, es contorsionen grotescament; els altres, imitadors de Harry Flemming, es lliuren a un repiqueig mecànic de peus. Paral·lelament a aquestes degeneracions, la dansa rítmica o plàstica, impressionisme sense cap base sòlida, escoriallada de l'hellenisme elemental de la Duncan, s'exhibeix en molts dels festivals dits selectes.

Tot plegat aproximacions, divagacions, improvisacions. I si la improvisació és permesa als genis—Isadora, Escudero—, s'ha de prohibir absolutament a tots aquells, molt nombrosos, que no tenen res de genis.

A tots aquests, cal imposar-los la disciplina de la dansa d'escola. En els bons temps del cubisme, Picasso, artista genial, podia permetre's totes les llibertats. Juan Gris, però, artista normal, anava humilment a l'escola. Era un modest artesà. Obliguem també tots aquells que tenen vocació de dansari a sotmetre's a una ruda preparació escolar. I indiquem-los la conveniència de pendre per model aquest Joan Magrinyà, que sap donar un relleu excepcional a la dansa d'escola, que no pot morir, que no morirà mai, com demostra el gran mestre Enrico Cecchetti en el pròleg del llibre de Beaumont Idzikowski. Joan Magrinyà, a l'Urquinaona, ens ha donat tot un curs de dansa clàssica. Ens ha demostrat que la dansa és, al fons del fons, abstracció, construcció, arquitectura. Acceptem la definició de Levinson: «La dansa és el moviment continu d'un cos que es desplaça segons un ritme precís i una mecànica conscient en un espai calculat per endavant.» Espai: doncs, art plàstic, harmonia lineal, harmonia de retes i corbes. Però moviment, també: duració, art cinemàtic. Successió de moviments, encadenament suau, sense transicions brusques. I subordinació de cada moviment al traçat general de cada dansa.

A Magrinyà pot ésser aplicat una bona part del que precedeix. Tan perfecte en el terra a terra — Massine — com en l'elevació — Nijinski —, Magrinyà sap fer conjugar perfectament la vertical i l'horitzontal en l'actitud, expressió més pura del terra a terra, i sap donar tota l'amplària a l'arabesca, símbol de l'elevació. Tan perfecte en els equilibris dels temps d'*adagio* — precisió de les seves piruetes lligades, de les seves *glissades*, dels seus *ronds de jambe* — com

Magrinyà en la «Polka de l'Equilibrista»

en els temps d'*allegro* — dinamisme dels *assemblés*, de's *jetés*, dels grans *fouettés* saltats —, el seu sentit de l'harmonia es revela només en iniciar una dansa a la cinquena posició de sortida — l'expressió més exacta de l'enfora clàssic — i en el seu port de braç, les posicions del cap, de les mans, dels dits... Però tot això, durament après, li queda isolat, mancat d'articulació. Magrinyà no ha arribat encara a encadenar imperceptiblement els passos o les variacions. Les seves transicions són massa brusques i aquella *cantilena* de línies, que Levinson vol sense cap sotrac, és massa sovint trencada. Voldríem que Magrinyà fes de les seves danses un feix de passos més compacte, un tot, un organisme. El voldríem més exacte, més ajustat, amb més aplom, en un mot. Però l'aplom no s'aconsegueix fent una sessió de dansa de tant en tant. S'aconsegueix ballant continuament davant del públic. Quan Diaghilev se'l volia emportar, Magrinyà havia d'acceptar sense vacillar. No havent-ho fet, actuant ara només de tard en tard, el seu art no té la divina facilitat, traïx amb massa evidència l'esforç. Acostumat a entrenar-se tres hores diàries, en comptes de ballar, les seves danses fan massa olor d'entrenament, tenen un regust massa pronunciat d'exercici. Ara que tot això ho atribuïm exclusivament als inconvenients de fer una sessió única i al trac desesperat que es va apoderar d'ell la nit del 31 de maig. Estem plenament convençuts que, en el cas de repetir-se diverses vegades la mateixa sessió, l'aplom desitjat no hauria deixat de manifestar-se. Cal doncs que Magrinyà actuï davant del públic amb més freqüència. Ho creiem d'absoluta necessitat.

Fins ara hem parlat de tècnica. Magrinyà, malgrat les reserves fetes, té molta escola. Ja ho hem dit. Però l'escola estricta no és res. És simple bastida. No és res més que allò que seria una composició geomètrica d'una *verge* de Rafael sense la verge. És a dir, pura abstracció. I cal vivificar aquesta ossamenta. Cal humanitzar-la. Cal enriquir-la amb una personalitat. I Magrinyà la té, aquesta personalitat. I la sap fer brillar en la perfecció de la forma.

La seva sessió de l'Urquinaona ens ho ha demostrat plenament. Potser en alguna d'elles hauríem volgut més vi i més sang. D'altra banda, creiem que Joan Magrinyà ha comès un error greu en fer-se acompanyar per un concertista, per eminent que sigui, com Juli Pons. La dansa exigeix un músic impersonal, element completament secundari, que es supediti absolutament al ballarí. Un músic tan personal com Juli Pons, que tirava al dret, atent únicament al seu jo interior, sense preocupar-se d'En Magrinyà, no és el més indicat per a afavorir l'acord absolut de música i dansa.

SEBASTIÀ GASCH

Mirador teatral

«La Dama de las Pielés», d'E. Hernández Pino (Teatre Goya)

Es tracta d'una obra francament dolenta, cursi, sentimental i buida. Tant, que ni tan solament pot aplicar-se-li aquella teoria que, segons Pérez de Ayala, és la base del teatre benaventurat:

S'agafa un buit i es volta de bronze.

En aquesta, que hom bateja amb el nom de comèdia, no hi ha ni buit ni bronze. No hi ha res. I per no haver-hi, a penes si hi ha diàleg, ja que aquest està reduït a la mínima expressió, si per tal cosa s'entén fer dir als personatges que es mouen dalt de l'escena, coses si no interessants, almenys agradables.

De teatre castellà avui, tots els repòrters àgils, de revista gràfica, es veuen amb cor de fer-ne i ha sorgit una considerab'e quantitat d'autors que inunden els escenaris amb els productes de llur enginy, que, traduït en obres de teatre, acusa una buidor i una poca-solta inefables. I aquesta inundació, que en el fons és una qüestió de càlcul crematístic, de retop perjudicial el teatre. Tenim que de cada vint obres que s'estrenen, divuit almenys podrien anar al cove sense remordiments, amb el convenciment d'haver fet favor al teatre i àdhuc als seus autors mateixos.

Ahora es produeix, en el sector dels intèrprets, un fenomen semblant. Les tiples, les *vedettes* de revista, així que s'adonen que la veu els tremola i que els cos se'ls arrodoneix excessivament, es determinen a passar al vers, i convertir-se en excel·lents primeres actrius. Per això es compta, sempre, amb l'ajut desinteressat del cronista, que, a no trigar gaire, els donarà una obra.

El més consistent d'aquesta *Dama de las Pielés*, pot dir-se que són les pellés... La resta... Com igualment pot dir-se de l'actriu que la representa, la senyora Zuffoli, la qual havia estat, fins ara, una *vedette* excel·lent de revista; però l'actriu de vers, que les revistes de Madrid han bombejat i consagrat com a actriu de primera categoria amb les frases elogioses i estereotipades de protocol, encara no s'ha revelat; tot i reconeixent, per la nostra banda, que no és amb en aquesta *Dama* que havia de trobar ocasió de revelar-se.

Sort que, fet i fet, el teatre castellà encara compta amb uns quants noms que l'aguanten. Si s'hagués de fer de l'ajut dels periodistes que s'hi han incorporat, faria molts badalls.

El teatre castellà passa ara per un període crític. Els periodistes es converteixen en autors, enllaminits per l'esquer dels drets d'autor; les *vedettes* es volen convertir en actrius, quan s'adonen que s'inicia la seva decadència, per tal d'independitzar-se de la tirania de l'empresari i fer-s'ho elles mateixes.

I l'autor que escriu per pur neguit de creació, no es veu enlloc. De consegüent, tot el teatre ha de patir aquests vicis d'origen. Es per això que a Barcelona veiem treballar companyies i més companyies durant tongades d'un parell de mesos i, en tot aquest temps, no estrenen una sola obra suportable; ans bé, un seguit de comèdies balderes, nyonyes, que, si un perill comporten, és el de fer patir de passió d'ànima el públic.

La selecció al revés. Sembla que tothom tingui dret a estrenar. I mentrestant, els pocs que queden que són bons, a penes si es destaquen entremig de la grisor del conjunt.

J. P.

URQUINAONA

GRAN ÈXIT

en
La fiera del mar

Edició Warner Bros

Exclusives "ALMIRA"

Centenaris de músics

Parlem dels centenaris de morts, no dels vius, encara que tals morts siguin més vius que els que no són morts.

A Barcelona hi ha un veritable gust per celebrar amb festes els cent anys de la mort d'un gran músic. N'hi ha menys per festejar el centenari del naixement.

Tot sovint se n'escauen: no fa gaire el centenari de la mort de Beethoven; després els de Weber i de Schubert, i aquest any el bicentenari del naixement de Francesc Josep Haydn.

Haydn dirigint a casa del príncep Esterházy (quadro de Julius Schmid)

L'any 1927, l'orquestra Casals — l'única que dona concerts simfònics a Barcelona — va omplir els seus programes exclusivament amb obres de Beethoven, en commemoració del centenari de la seva mort. I és clar, es varen tornar a tocar la *Cinquena* i la *Tercera* i la *Sisena* i les altres, fins a nou, simfonies de Beethoven, com si no es toquessin sempre, fins en els anys que en feia 99, ó 98, o... (qualsevol número inferior a 100 i superior a 50, perquè si anem massa endarrera, ni les simfonies de Beethoven es toquen), que va morir.

Naturalment, aquell any ja no hi va haver lloc per tocar res més.

Ve el centenari de Schubert. Com que les obres simfòniques de Schubert no donen massa, calgué recórrer a les bones i a les que no ho són tant. La qüestió era omplir programes amb el seu nom; i vàrem haver d'aguantar algunes obres molt primes, però que no s'acabaven mai. El resultat va ésser que el temps per les obres d'altres músics, especialment dels d'avui, va mancar.

I aquest procés no s'acabarà mai, perquè quan no sigui centenari de la mort, serà centenari de naixement, o centenari d'una obra cèlebre; i si no, bicentenari, com ha passat aquest any, que s'ha celebrat el bicentenari del naixement de Haydn, el qual va néixer a un poblet d'Austria en abril de 1732.

La commemoració ha consistit a consagrar-li dos concerts sencors dels sis que ha donat l'Orquestra Casals.

En aquests concerts s'han tocat dues simfonies i l'oratori *Les Estacions* amb col·laboració de solistes i de l'Orfeó Català.

Aquest culte als morts — més als momificats que als frescos — ens sembla excessiu. I no pas perquè no creguem que s'han d'honorar les obres i la memòria dels grans músics del passat, sinó perquè el que es fa per ells és desproporcionat als mitjans de què aquí disposem. A Beethoven, no se l'homenatja continuament executant-li sense treva les seves obres? Doncs, per què dedicar-li, per enter, els pocs concerts d'orquestra que podem fer? Què guanya la glòria de Schubert, fent conèixer les seves obres simfòniques febles, quan les bones ja es toquen sempre? Per què fer-nos sentir dos concerts sencors de música de Haydn — amb l'excusa del bicentenari del seu naixement — no podent disposar més que de sis sessions?

Haydn era un bon músic; se'l pot considerar com el creador de la forma defini-

tiva, clàssica, de la simfonia. Això és prou mèrit per fer el seu nom immortal. El seu estil és elegant i correcte, i la seva música mai no és dolenta, però tampoc no arriba ni a les grans profunditats ni a les grans alçaries. Va estar la major part de la seva vida a sou dels prínceps d'Esterházy, i treballava tot el dia escrivint música per justificar la soldada. Per això la quantitat de les seves obres és extraordinària. Les obres completes, que s'estan publicant, constaran de més de vuitanta volums; només de sim-

fones en va escriure més de cent. En general són agradables d'oïr, més que els seus oratoris *La Creació* i *Les Estacions*, considerats com les seves més grans obres. *Les Estacions* és pesada i innocent; els efectes descriptius són tímids i puerils, i les idees musicals, tant les melòdiques com les polifòniques, no desperten mai interès ni goig estètic.

Per què, doncs, obligar-nos a suportar aquesta obra llarga i completament envellida?

Si aquí a Barcelona féssim els concerts simfònics a dotzenes, que és el que ens correspondria, d'ésser del tot civilitzats musicalment, molt bé que dedicéssim alguns concerts complets a Haydn, o a Beethoven, o a Schubert.

Però el fet és que amb tantes ocupacions a festejar centenaris en els seus concerts, l'Orquestra Casals — l'única que actua a Barcelona — té molt poc temps per tocar obres modernes: de meua des de l'any 1926 que no n'ha tocat cap.

Em queda, però, l'esperança que quan farà cent anys que seré mort, un altre Casals, amb la seva orquestra, celebri el meu centenari i les toqui; i jo, ajegut sota la llosa, me n'assabentaré perquè potser m'hi vindran a portar flors i tot.

JAUME PAHISSA

KOLISEUM
TELEFONO 18466

UNA GRAN PRODUCCIÓ
Metro Goldwyn Mayer

Dirigida per

Cecil B. de Mille

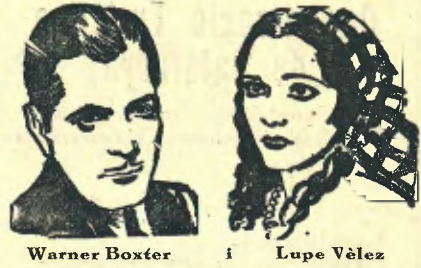
El Prófugo

Un film de salons

Un film d'aire lliure

Una lluita titànica de passions

comprimides, per

Warner Baxter

Lupe Vélez

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dispèsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré,**

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré,** tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme, amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de correu per al franquell a Oficines Laboratoris Sòhaharg, carrer del Ter 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190

Telegr. "Carbur"

BARCELONA

Mallorca, 239

Telèfon 75015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcu-bion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

LES LLETRES

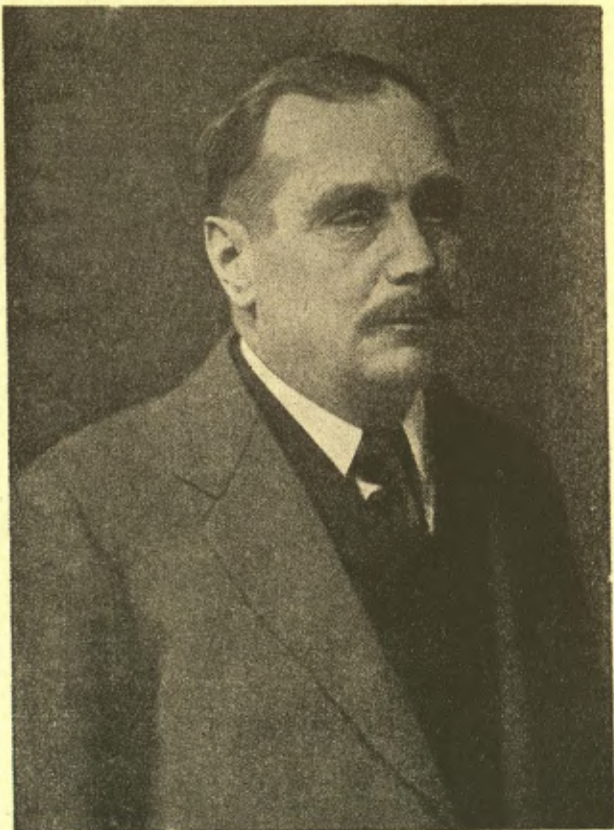
UN HOSTE POC SOROLLÓS

Wells, el creador d'utopies

Ha estat hoste de Barcelona — un hoste ben discret, cal dir-ho, que no ha amoninat pas ni els reporters ni els organitzadors de banquets i recepcions — el gran escriptor anglès H. G. Wells. Fa dues setmanes, en aquestes mateixes planes hom retreia una opinió de H. Walpole, segons la qual un dels pocs autors britànics que passarien a la posteritat seria, i amb més mèrits que cap dels altres, el fecund autor de *L'home invisible*. Avui dia, en la maduresa del seu gran talent, la seva obra ultrapassa la cinquantena de títols i en sobresurten, monjoies importants, *L'Esquema de la Història* i *La Ciència de la Vida*, escrita aquesta darrera en col·laboració amb el seu fill i Julian Huxley. Això no vol dir que les seves novel·les, que una crítica indocumentada ha pogut comparar amb les de Jules Verne, tinguin una menor importància que aquestes dues grans obres. La força humana, la imaginació potent i basada damunt vastos coneixements científics, i el seu fons constant, encara que vagi renovant-se en matisos, de fe en els destins de la humanitat, que el fa esmerçar-se continuament en l'apassionada recerca de l'esdevenidor de la societat actual, fan que la copiosa producció novel·lística de Wells assoleixi unes categories humanament i literàriament superiors a la que tenen les creacions de l'autor francès que encisava la nostra adolescència. C. A. Jordana, en un article que revelava, una vegada més, la seva gran documentació en literatura anglesa, exposava, a la *Revista de Catalunya*, el mecanisme essencial de les novel·les imaginatives de Wells, mecanisme que també pot estendre's a les seves novel·les sentimentals, de les quals tenim traduïda al català una bona mostra en *L'Amor i Mister Lewisham*. Aquest mecanisme és la recerca severa i exacta de la reacció que l'ànima humana, presa individualment o bé col·lectivament, experimenta davant d'uns fets o d'uns éssers que ultrapassen en qualsevol sentit la mesura quotidiana i normal. Veure com reaccionen *Els primers homes a la Lluna*, i els anglesos davant la invasió dels marciàns, i Mr. Blettsworthy després de les seves curioses aventures a l'illa Rampole, i el dormient que es desvetlla entre la mecanització ultrancera de l'organització social de l'any 2000, i també com es produeixen, davant les circumstàncies de la vida, Mr. Lewisham, i Ann Veronica, i la mul·ler de Sir Isaac Harman. Aduuc en els contes, un gènere en el qual Wells ha escrit petites obres mestres, trobem el visitant de *La contrada dels Orbs*, i els protagonistes de les *Dotze Històries i un somni*, produint la seva afirmació vital davant els esdeveniments extraordinaris que trenquen el curs normal de llur vida.

Una altra de les característiques de l'obra de Wells, ja ho he remarcat, és la seva preocupació pels destins de la humanitat, la demostració dels excessos als quals pot dur-nos l'agudització d'algunes tares actuals, la crua exposició dels horrors de les guerres i la seva confiança insubornable en els nobles destins de la humanitat; *Men like Gods*, homes com a déus, despulats dels egoïsmes i de les estupiditats actuals, ennoblits després de milions de segles de lluita constant i de lenta ascensió dolorosa.

Dues de les darreres novel·les de Wells, que són de les més importants de les seves obres, reïtzen aquesta fe en l'home, i diuen, amb força emocionada, tot el coratge de les conviccions pacifistes i justicières de Wells: *El Món de William Clissold*, i *La Dictadura de Mr. Parham*. La primera, que és un llibre considerable, explica, en primera persona, i sense cap aparent embelli-

Heribert George Wells

ment novel·lístic, la vida d'un home d'affers corrent, que al llindar de la seva vellesa, i sota la llum del sol de Provença, s'esmerça en l'eterna empresa de la recerca del sentit de la vida. Tots els ous dels importants del pensament es troben en aquest llibre, sistemes socials, doctrines filosòfiques i morals, normes de conducta sexual, finalitats de la ciència i de l'art: l'esguard analític de William Clissold va destruint tota la fullaraca de la vida, i d'entremig de les amargues experiències i de les fallides doloroses extreu una lliçó de confiança en la humanitat, fins que la mort interromp el soliloqui.

Wells, com tants altres esperits anglesos, fills d'aquella Fabian Society que tanta influència ha tingut en el desenvolupament del socialisme internacional, és un esperit profundament liberal. Aquest liberalisme li ha privat d'entusiasme amb les formes antidemocràtiques que adopten actualment en el món, tant el comunisme, amb el seu dogma de la lluita de classes i la seva aplicació de la dictadura del proletariat, com el feixisme, adorador de l'Estat i conculcador dels drets individuals. Wells veu tota la força del món futur entre mans dels homes de ciència i dels economistes. La vasta solidaritat internacional, superadora de desnivells socials i de xovinismes agressius, l'ha de crear la comunitat estreta d'interessos dels financers — canviant, naturalment, l'actual concepte d'aquest mot — i les relacions intel·ligents entre els tècnics i els especialistes de tot el món. En *La Dictadura de Mr. Parham* — que, altrament, és una novel·la entretinentíssima, i en la qual brillen amb tot llur esclat la fantasia, l'humorisme i la penetració de Wells —, la guerra universal creada pels folls ideals del dictador anglès, aquell obscur professor d'història, convertit per un curiós avatar en el brillant lord Paramount, només es veu contrariada per l'aliança conscient del financer i de l'inventor, que s'estimen més destruir tota llur obra que lliurar el secret dels gasos mortífers al polític.

H. G. Wells, creador d'utopies. Potser sí, però, tanmateix, per a bastir-ne cal una fe ben viva i una generositat gran. I l'autor de *L'illa del Dr. Moreau*, que comença bé els homes, posseeix, malgrat tot, aquestes virtuts. El darrer capítol de *The Outline of the History* mostra l'amplitud del seu pensament, i diu com aquesta aventura secular de la humanitat pot arribar a tenir un lògic sentit i una noble finalitat.

RAFAEL TASIS I MARCA

OBRA DE CIVILITZACIÓ

Nous conferenciants

Algú, no sé qui, aficionat a compartir les coses, ha dit que de conferències n'hi ha de tres menes: les que instrueixen, les que diverteixen i les que avorzeixen. Però no hi ha res al món que s'amotlli rigidament a cap classificació; encara que aquesta sigui una necessitat de l'esperit humà per poc lògic que vulgui ésser, les coses no són mai tan simples, tan netes, que capiguin d'una manera exacta en el caixonet on les volem encabir classificant-les.

De conferències n'hi ha de les tres menes anomenades, en estat pur podríem dir, i, a més a més, d'unes quantes menes intermèdiaries, producte de les combinacions que es poden fer entre les menes pures. Hi ha les conferències que instrueixen i diverteixen, hi ha les que instrueixen i avorzeixen.

Però les que avorzeixen, és un xic difícil que instrueixin, i no per elles, sinó per l'estat d'esperit de qui les escolta. En canvi, les que només diverteixen poden instruir. El sol fet d'ésser divertides vol dir almenys que són ben fetes, ben dites, i això és sempre d'estimar. Més per que la banalitat, m'ha fet sempre el pseudo-transcendentalisme, que es tradueix obligadament en allò que en llenguatge poc acadèmic en diem *laines*.

Em refereixo, és clar, a les conferències del tipus de les que es donen al Conferència Club, no a les conferències o sèries d'elles que tenen per públic uns quants estudiosos, especialistes i tot, de la matèria tractada. Em refereixo a conferències que es donen davant un públic de bones disposicions, d'una certa paciència, que vol instruir-se, si, però sense deixar de passar una bona estona ni encaparrar-se massa.

Es precisament per la reunió d'aquestes dues condicions que es distingeix una bona conferència. Per instruir-se avorrit-se, ja hi ha certa mena de llibres, i la lectura té l'avantatge sobre les conferències de poder-se fer amb una major llibertat i comoditat, i a soles, sense companyia.

Però la conferència té, en canvi, l'avantatge de donar en una hora el que en molts casos representa lectures que necessiten molt més de temps. Exigeix, també, unes dots de resum i de síntesi, una tria de l'essencial, molt convenient en aquests temps de presses en què no és possible posar-se de primera mà al corrent de tot.

Això pel que fa al fons. Pel que fa a la forma, la conferència demana unes certes condicions, entre les quals les que podríem anomenar histriòniques no són gens negligibles.

L'home més ben informat sobre una determinada matèria, que més la domini, pot ésser un mediocre conferenciante, que avorzeixi, i amb aquest avorritment que després anul·li gairebé la instrucció que de la seva conferència podria resultar.

D'un cap de setmana a l'altre, a Barcelona es donen un gran nombre de conferències; així i tot, ningú no gosaria afirmar que tinguem un equip de conferenciants prou nombrosos que ens pugui fer quedar bé a tot arreu.

Molts, excel·lents escriptors, gent ben informada, àdhuc brillants conversadors en privat, no senten cap afició envers aquest art de la conferència que tan ben cultivat és, per exemple, a França, que exporta conferenciants a tots els països del món.

Sembla haver-hi, en el fons de tot català, una esquerperia, filla de la timidesa, filla

de la rudimentària vida social de gran part de la nostra gent que podria donar conferències, que es resisteix a pujar a una tribuna davant un públic, i comportar-se una mica com un actor. Bona part dels nostres conferenciants lleixen les quartilles que porten escrites, i ho fan amb l'aire del que no té altre remei que fer-ho i s'allibera d'un compromís que contragué en un moment d'irreflexió. Encara que el tema sigui interessant, ben exposat, la monotonia, la manca de taules (per usar un terme, molt expressiu, de teatre), deixen el públic insatisfet.

No tenim gaires conferenciants, com no tenim gaires de res; però tot anirà venint.

Fa uns quants anys, que funciona a Barcelona el Conferència Club, entitat que fins ara s'ha dedicat gairebé exclusivament a la importació de conferenciants. N'han vingut de tots, de divertits i dels altres, i, en general, instructius tots. Aquesta importació era, i en major o menor escala ho serà sempre, necessària, o almenys convenient per un seguit de raons, de les quals cal esmentar-ne una, encara que no sigui la de major pes: la de constituir, uns quants conferenciants forasters, una lliçó, una escola, per als nostres.

Darrerament, el Conferència Club ha volgut fer més que importar conferenciants; ha volgut desenvolupar vocacions de conferenciante, posar en valor aptituds existents en germen, però mancades de poder-se exercir com cal.

A aquest fi, l'entitat els destins de la qual guien sobretot Isabel Llorach i Carles Soldevila, ha emprat una tanda de conferenciants a càrrec de debutants — de debutants, però, que ja haguessin fet alguna prova. Aquesta tanda es compon de quatre conferenciants: *Narcís o la influència del mirall en la història de la cultura*, per Guillem Díaz-Plaia; *Lady Hamilton*, per Rosend Llata; *De Lulio a Descartes y Leibniz*, per J. Bertran Güell; *Els mites populars en la nostra poesia literària*, per Octavi Salter.

Les dues primeres conferències ja s'han donat, i no perquè els seus autors siguin d'aquesta casa hem de callar que la prova va reeixir, com esperem que igualment en reeixirà la part no realitzada encara, i que el curs vindrà prosseguirà tan brillantment com aquest.

Tenim interès a remarcar-ho perquè creiem que una *team* de conferenciants és una nota de civilització i que en la tasca realment útil del Conferència Club no serà, aquest aspecte del foment de vocacions de conferenciante, la menys lloable ni la menys interessant per nosaltres.

VARIETATS

Per culpa de Mirbeau

Katherine Mansfield, l'autora de *Felicitat* i de *Garden Party*, que morí a Fontainebleau el 9 de gener de 1923, deixà un *Diari* que ara ha aparegut en traducció francesa.

El 5 de juliol de 1918, la novel·lista anglesa hi anotava:

«He llegit — he cedit a les ganes de llegir — dos llibres d'Octave Mirbeau; i després d'això veig, d'una manera horrible i definitiva: Primer, que els francesos són un poble fastigos; segon, que llur corrupció és tan pudenta, que no vull fer-me amb ells. No són humans; segons la vella expressió anglesa, són uns macacos.»

Per sort, va llegir altres llibres i va modificar aquesta opinió tan rialla.

Hauptmann es portarà be?

El Premi Goethe, fundat fa cinc anys per la ciutat de Francfort, acaba d'ésser atorgat a Gerhard Hauptmann. El cèlebre autor dramàtic, que aquest any en compleix setanta, ha passat ja l'edat dels premis. *Der Zeit*, de Berlín, escriu que segurament Hauptmann no ha pas obtingut el premi per la seva semblança física amb Goethe (semblança relativa, que els caricaturistes han explotat massa i de la qual Hauptmann està molt orgullós), sinó que l'autor d'*Els Teixidors* ha estat escollit per raons purament materials: la casa de Goethe a Francfort necessita reparacions, i no té diners amb què fer-les. Deu mil marcs no són res per Hauptmann, i l'any 1932, any goethià, no podria honorar el seu predecessor de millor manera que restaurant la casa on nasqué.

La novel·la populista

A darrers de maig, sota la presidència de Pierre Mille, Bourget-Pailleron, John Charpentier, Léon Deffoux, Georges Duhamel, Daniel Halévy, Edmond Jaloux, Robert Kemp, Frédéric Lefèvre, Léon Lemonnier, Gabriel Marcel, André Thérive i Mme. Couillet-Tessier, per majoria, atorgaven el premi de la novel·la populista, de cinc mil francs, a Jules Romains, per la seva novel·la *Les Hommes de bonne volonté*, que comprèn dotze o quinze volums, dels quals dos ja han aparegut.

Però Jules Romains ha refusat el premi; el premi i els diners, ben entès. Ha demanat que sigui concedit a un jove. A aquest efecte, el dia 31 es reuní el jurat, augmentat amb Jules Romains, que n'ha estat nomenat membre. Premià l'obra de Jean Pallu, enginyer que es gloriava de no ésser escriptor professional, *Port d'Escalé*.

Le seria a Vd. agradable poder tomar un purgante de aceite de Ricino, si éste tuviera el gusto de un buen jarabe de naranja?

Pues éste es el aceite de Ricino GOLOSO, que envasado en un lindo vasito de cristal se vende en todas las farmacias.

GRANS NOVELTATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

VOS TAMBÉ PODEU ÉSSER COL·LECCIONISTA D'ART. PASSEU PER LA

FIRA DEL DIBUIX

Cultura moderna per mètodes moderns:

IDIOMES,
PER LA MERAVELLA UNIVERSAL
LINGUAPHONE
COMERÇ,
I CULTURA GENERAL, PELS CIENTÍFICS
MÈTODES
DIDACTA

Destrieu el català del castellà!

Destrieu el castellà del català!

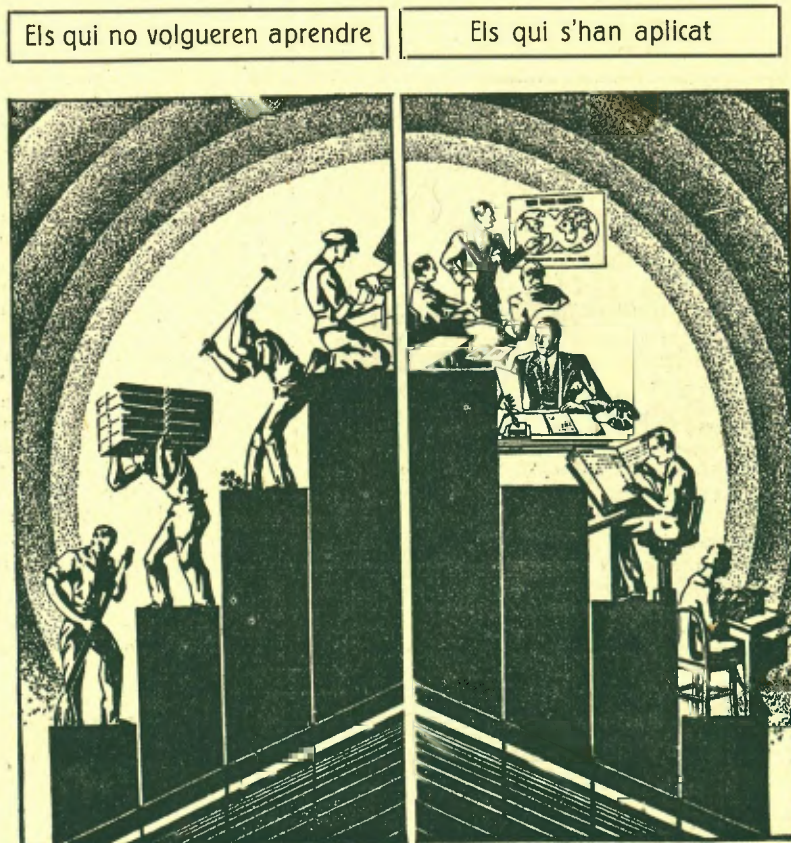
Avui cal parlar-los i escriure'ls bé tots dos!

DEMANADISSA
DE PERSONAL

Gran nombre de cases necessiten personal que sàpiga bé català i el sol·liciten al **Liceu Dalmau**, perquè és l'únic Centre docent pràctic de Comerç i Idiomes que sempre ha ensenyat amb tota normalitat pedagògica. És l'únic que no s'ha d'improvisar per a les noves circumstàncies, l'únic que ofereix tota garantia de correcció i de pràctica. Per això avui hi fan cap els qui demanen personal ben preparat en comerç i idiomes, i els qui volen presentar-se amb els coneixements i aptituds que requereix el present i l'esdevenidor de la vida comercial nostra. Recordeu les adreces del **Liceu Dalmau**:

Consulteu-hi els
vostres dubtes
culturals i
d'professionals

BARCELONA: Telèfon 78352. Carrer València, 243 (per a senyores i senyorettes) C. València, 245 (per a joves i senyors) SABADELL: Plaça Galan i Garcia, 9 TERRASSA: Carrer de Sant Antoni, 5 MANRESA: Plaça Sant Domènec, 1 BADALONA: Carrer del Lleó, núm. 87

EL LICEU DALMAU

s'ha distingit eminentment en aquesta cura docent per a idiomes i comerç

QUÈ VOLEU SABER AVIAT I BÉ?

Demaneu prospectes de franc sense cap compromís al LICEU DALMAU de la vostra ciutat o a la Direcció General:

Carrer de València, 245 - Barcelona

A tots els catalans els interessa llegir el llibre d'

Antoni Muntanyola
Organització Turística de Catalunya

I. Generalitats i antecedents.
II. Organitzacions en els diferents països.
III. Catalunya.

PREU: 5 PTES.

Administració:

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE LA LLENGUA CATALANA AMB LA CORRESPONDÈNCIA CASTELLANA

Nova edició redactada segons les «Normes» de l'Institut d'Estudis Catalans

Acaba de publicar-se el
VOLUM SEGON

Comprèn les lletres D a I. Consta de 1.019 pàgines amb 1.277 gravats intercalats al text, 36 làmines en negre i de color i 6 mapes a diferents tintes. Tots els que vulguin escriure el català amb perfecció han de comprar-lo.

Es ven al comptat i a terminis

Demaneu-lo a totes les llibreries

Salvat Editors, S. A. - Mallorca, 41 a 49. - Barcelona

LES ARTS I ELS ARTISTES

Degas, el malvat PROJECTOR 10 pintors, 10

L'editor parisenc Grasset acaba de publicar una correspondència del gran Edgar Degas, la qual abans havia publicat el mateix editor en la col·lecció de tiratge limitat *Cahiers Verts*. Tot i que Grasset ara ens dona tan sols una part de la correspondència del pintor de les ballarines, aquest recull de cartes ha fet la grossa impressió que els admiradors de Degas, l'esquerp Degas, esperàvem. Conèixer la intimitat de Degas, conèixer tan sols l'aparença exter-

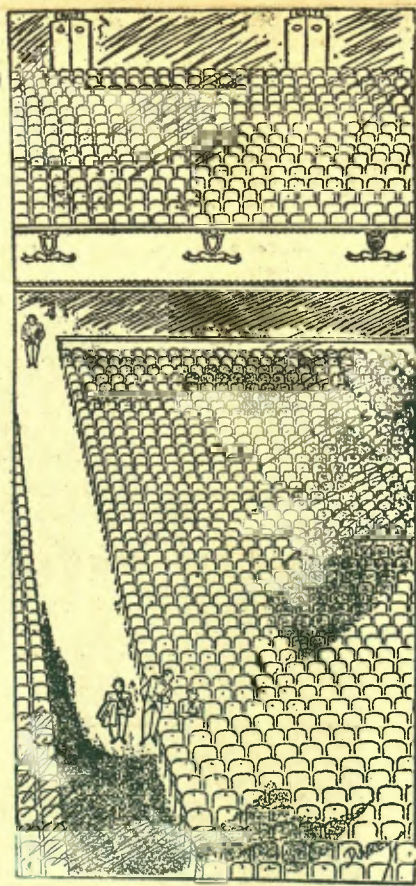
mans ens interessa apassionadament: ens interessa en la seva banalitat, molt garbada banalitat, i sobretot pel que hi llegim entre línies. Un gran amor fa un bon descobridor. I no són poques ni petites les descobertes que hem fet, si no ens il·lusionem, en aquest desert de la correspondència suara editada de Degas. Hi hem descobert, ben al revés del que conta la llegenda, ben al contrari del que imaginava el propi epistolari, una pregona tendresa,

POSTAL DE PERE PRUNA. — Pere Pruna és un gerro de mel. Se li coneix perquè li vessa de dins per la boca del cabell i per l'esclatxa del bigoti. I els ulls blaus, pròxims, enllaminits!

LLIÇO D'HUMILITAT. — Mireu. L'altre dia, quan va inaugurar-se l'Exposició de Primavera, al Palau Nacional de Montjuïc, un barroer va fer caure una escultura. Era una escultura, segons crec, d'un autor jove. I jo recordo poques coses tan patètiques com aquella escultura trossejada, en una dramàtica multiplicat. El cap tenia un gest trágic, separat del cos afinat. I una mà — una maneta de terra cuita — va anar a caure uns centímetres enllà, suplicant com una mà de mendicant. Hom diu de vegades: «atrar les il·lusions per terra»; hom diu: «destruir una esperança». Paraules! Cal veure tot això, la il·lusió per terra, l'esperança destruïda, en aquella terracuita humil i gràcil, destruïda estúpida, sobre el paviment de l'Exposició de Primavera.

LLIÇO D'ARTESANIA. — Aquesta és una lliço d'humilitat. Escolteu-ne una altra. Escau que la dona un home madur als homes joves. Pregunteu a l'Apa quants dies ha trigat a pintar la seva tela de l'Exposició. Ell us respon amb la seva veu prima, petita i tímida: «Tres mesos. Tres mesos, treballant-hi cada dia.» Un dia parlàvem — en broma — de posar al costat de cada tela, la factura dels tubs de pintura gastats. Hi ha pintors molt cars que posen un dit de gruix de color groga perquè el sol llueixi més. D'altres que tot just freguen la tela i el sol els és igualment resplendent. És una qüestió d'ofici, d'artesanía. L'artesanía no es refia de la inspiració, aquesta inspiració amb la qual els nostres nanos genials pinten coses divertides en una tarda. L'artesanía es passa una hora darrera l'altra barallant-se amb un color, desafiant un to difícil, persistent en una línia. Aquesta lliço és d'amor a l'obra ben feta; Feliu Elias l'ha donada d'una manera perfecta. «Tres mesos. Tres mesos treballant-hi cada dia.»

QUAN ENS ATACA EL PESSIMISME, pensem que, de vegades, és possible que darrera la lliço d'artesanía vingui la lliço d'humilitat. Darrera el treball de cada dia, de noranta dies—de l'Apa—l'empenta barroera que destrueix i esmicola l'obra d'art. Es per aquest cantó de la fragilitat de les obres estimades per l'artista que podria construir-se tota una teoria sobre l'heroisme de l'art. — D. P.

—Dispensi, s'ha assegut a la butaca del senyor.

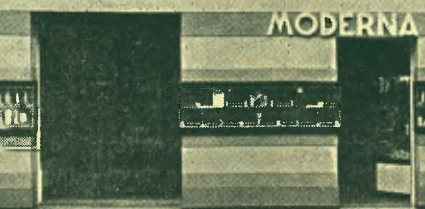
(Life, Nova York)

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de ronze, Tintes i Utillatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

CEPILLERIA MODERNA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Assistim actualment, no a l'agonia — que agonia vol dir lluita, i qui lluita tant pot vèncer com ésser vençut —, sinó a la mort miserable i ignominiosa d'una d'aquestes sectes redemptores que de temps en temps compareixen en el món de l'art amb la pretensió de trasbalsar-lo tot de dalt a baix per donar-nos a conèixer qui sap quantes felicitats mai vistes i quines delectacions inimaginables.

Des que nosaltres som al món hem tingut ocasió de contemplar l'anunciació, l'eclosió, l'apogeu i la mort d'una infinitat de doctrines estètiques de mil maneres de maneres, sensiblistes, espiritualistes, lirionistes i derivades, que formiguejaven incansables l'una darrera l'altra, llençant cada dia noves pensades, noves lucubracions a la curiositat del públic i a la voracitat dels infinits esnobs i babaus que se'n feien adeptes, que necessitaven cada dia una idea nova per anar al llit, una idea nova de trínca, que no l'hagués feta servir encara ni un cop.

Aquestes doctrines, les unes de pressa, de pressa, les altres més a poc a poc, desapareixien de la mateixa manera que havien sortit. És d'esperar que després d'aquesta que veiem morir avui n'hauran de néixer d'altres i d'altres encara. Però és d'esperar, també, que faran la mateixa fi.

La secta que s'està morint ara és aquella que preconitzava la pintura anti-pictòrica, aquella pintura—idea genial! — que havia d'assassinar la Pintura, com ens deien i ens predicaven.

La Pintura estava condemnada a mort, mort peremptòria, que no faria esperar-se gens. Els profetes de l'anti-pintura ho havien declarat solemnement. I — qui ho havia de dir! — la Pintura ara és més viva que mai i la que mor és aquella que havia d'ocir-la.

Mancada de contingut, de raonament i d'agudeza, malgrat la seva contumècia, eixarxada i banal, tota l'anti-pintura que es va menar en favor de l'anti-pintura no serví més que per fer-se adeptes dels artistes més poc dotats, els menys capaços, els més tauls, a les mans dels quals mor neulida, escrofusola i depauperada. Pobra pintura sub-decorativa, sense suc ni bruc, mancada de tota saba vital!

I si avui, a Catalunya, per un costat podem veure els darrers espeternecs, cada vegada més febles, d'aquesta desgraciada pintura anti-pictòrica de què parlem, per l'altre costat ens trobem amb una esplèndida reacció en favor de la pintura autèntica, d'aquella per qualificar la qual no hi ha altra paraula que la mateixa que la denomina, neta i pelada.

Aquesta reacció, l'objectiu de la qual és la rehabilitació de la dignitat i de la qualitat pictòrica en el quadre com a virtut primordial i imprescindible de l'obra i la reivindicació, per tant, de totes aquelles valors que hi col·laboren i que hom s'ha escarrassat a menysprear i negligir, ha estat ja iniciada des de fa algun temps per alguns dels nostres artistes i s'ha emportat darrera seu les més intel·ligents i més sensibles personalitats.

L'actual exposició dels pintors de la Sala Parés és un dels exemples més dignes d'aquesta reacció que constatem. Cada un d'ells té una sensibilitat ben seva, una tònica ben diferent de l'un a l'altre domina en llurs obres, treballa cada un d'ells amb una tècnica peculiar i inconfusible. Però tots plegats tenen de comú aquella aspiració a la qualitat i a la dignitat del quadre, la seva concepció com a obra pictural.

Es clar que aquesta aspiració és satisfeta de manera força irregular de l'un a l'altre d'aquests pintors. A part de les diferències que més amunt hem assenyalat, determinades per llurs distintes temperaments, hi ha també la diversitat de viarans per on encaminen les seves recerques uns i altres i llur major o menor fortuna en la consecució de llur propòsit.

Si Mompou, cada vegada més segur en la seva sumària i lleugera pinzellada lliçada, ens dona una representació fresca i gràciosa dels seus assumptes, sense que trobem a faltar-hi res, Togores, amb la seva rigorositat i exactitud en la transcripció de cada objecte, arriba a donar-nos una sensació de manca de percepció del conjunt. Aquesta percepció del conjunt, en la pintura de Benet, és una emoció tan aguda que, de vegades, l'afany de totalitat que mou l'esperit del pintor fa esdevenir confusa la seva dicció.

Mentre que en l'aportació de Serra veiem com la seva opulència colorística, continguda generalment en games neutres i abundància de negres — com en els dos paisatges de terra endrinte —, de les quals sap sortir cap a d'altres més brillants — com en la bellíssima marina —, s'enriqueix de matisos i esdevé confitada amb una rica qualitat d'esmail, en l'aportació de Crèixams veiem l'artista retornar a la seva gama colorística exuberant i fogosa, per bé que refrenant la seva anterior vehemència de pinzellada.

Capmany resol de manera correcta el conjunt de les seves dues teles de composició i excel·lentment molts dels seus detalls, com la figura del primer terme de les dues noies prop la finestra, i altres fragments d'una i altra d'aquestes obres. Quant al paisatge, és viu i encertat. Llimona té dos paisatges delicats, entonats de manera suau i tractats àgilment i una figura retallada amb gran precisió en una harmonia difícil i personal.

Sisquella. — Retrat

Domingo no ha perdut cap de les seves bones qualitats en decantar-se cap a l'objectivisme que ha adoptat darrerament. Se'ns dona a conèixer com a retratista impecable amb el seu retrat i bon dibuixant com sempre en les seves composicions. En la de la noia pentinant-se queda poc explicada, potser, la de segon terme.

El color d'Humbert, apagat i fi, és una de les coses de més bon paladar que es produeixen avui en la nostra pintura. Les entonacions subtils del seu bodegó — tendríssim — són cosa difícilment superable. Les altres dues teles exhibides — un retrat i un paisatge — no desmereixen per res d'aquesta.

Quant a Sisquella, exhibeix una figura i un bodegó. En la figura, el pintor juga admirablement amb una voluntària escassetat de mitjans extraordinària, amb la qual resol tots e's matisos i les qualitats vivides. Els elements del bodegó estan transposats amb la més gran justesa i harmonitzats amb intel·ligent correspondència. En la personalitat de Sisquella lliguen un temperament especulatiu i una sensibilitat deserta com en pocs artistes podem considerar.

De la múltiple i infinita producció artística que creix i prospera per tots cantons en la Catalunya d'avui, és segur que el garbell implacable i ineludible del temps d'ací uns quants anys n'haurà deixat ben poca cosa.

I també és segur que entre aquesta poca cosa hi haurà bona part de la pintura d'aquests artistes de què acabem d'ocupar-nos.

JOAN CORTES I VIDAL

UNS DINERS BEN GASTATS HO SERAN COMPRANT A LA FIRA DEL DIBUIX

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 34. Telèfon 16266
BARCELONA

Pasta de Cera

El fang preferit pels nostres millors artistes

Olivera, 25 - Telèf. 31816

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI ■ Màxima rapidesa
Màxima qualitat

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

RADIO I DISCOS

Els paràsits industrials

La major part d'aquestes perturbacions són produïdes en connectar i desconectar el corrent i en general per tots aquells aparells que produeixen espurnes; d'entre aquests podem detallar els motors elèctrics, timbres, aparells d'electricitat aplicada a la medicina, etc., etc. L'atmosfera també és perturbada en general per totes les línies transmissores d'energia elèctrica.

Per a lluitar amb aquests paràsits és millor acudir a la causa productora, però hi ha també mesures preventives que es poden aplicar a la instal·lació receptora. Una de les mesures que cal prendre de seguida en instal·lar un aparell és assegurar-se de la connexió amb terra. És millor que la unió sigui com més curta possible, i encara més que sigui feta amb aram que es comuniqui amb una placa de metall o tub de sota terra.

També l'antena s'ha de col·locar en forma que actuï sobre ella les menors perturbacions possibles, i per això, tot col·locant-la ben lluny dels aparells perturbadors, assegurar-se del seu aïllament. En general és millor orientar-la en sentit perpendicular a les conduccions d'electricitat. Les antenes en quadro, si bé fan disminuir l'efecte dels paràsits allunyats, disminueixen però l'abast de l'aparell i tenen una extraordinària sensibilitat a les perturbacions produïdes a prop. És millor situar-la ben separada de terra i d'edificis, puix que així, demés d'ésser més difícil que reculli les perturbacions que transmet la terra, s'augmenta la potència de l'aparell. És també molt recomanable connectar-la al receptor amb dos conductors.

A part d'aquestes mides previsoras a adoptar, en fer la instal·lació es poden intercalar dispositius que contribueixin al mateix fi. Un dels més usats són els condensadors, construïts la majoria amb fulles d'estany i paper parafinat en espiral. La presa de terra d'aquests condensadors no ha d'ésser feta amb el mateix conductor que la de l'aparell, puix que així potser fóra ineficac.

J. G.

TINDREU REMORDIMENTS
TOT L'ANY SI NO HEU
ADQUIRIT RES A LA
FIRA DEL DIBUIX

NOVES RADIOTELEFONIQUES D'ACTUALITAT L'HORA RADIADA

Un aficionat a la "caça"

El rècord del nombre d'emissores captades l'ostentava, fins fa poc, un aficionat a la ràdio de Chatellerault, el qual havia pogut inscriure en la seva «llista de caça» 452 estacions. Le Bugiste, diari de Belley i dels seus voltants, ens diu que M. Pélissier, professor d'Agricultura de Belley, acaba de batre aquest rècord rebent l'audició de 478 emissores, o sigui la major part de les que es troben des dels 20 als 3.000 metres. Aquestes pertanyen a totes les parts del món, incloent-hi Indoxina, Austràlia, Japó i Insulíndia.

Aquest senyor no pensa pas delectar-se escoltant els programes escollits d'aquestes emissores, sinó que té intenció d'arribar a encalçar la xifra de 500, emprant un muntatge que li permetrà rebre les emissions compreses entre els 5 i els 20 metres.

Felicitem aquest campió de la radiotelefonía.

Stalin parlarà pels Estats Units

Un «speaker» de la N. B. C. s'acaba d'embarcar cap a Rússia.

Hi va amb l'encàrrec d'organitzar la retransmissió d'un discurs de Stalin, el qual, des del Kremlin, es dirigirà als radio-escoltes dels Estats Units. Mussolini i el Papa han ja parlat per sobre l'Atlàntic per mitjà de la N. B. C.

Com que Stalin no coneix cap llengua

estrangera, farà el seu discurs en idioma rus, discurs que serà seguidament traduït per micròfon.

L'emissora de Breslau fa públics els noms dels seus locutors

L'estació de Breslau és la primera de les emissores alemanyes que ha abandonat definitivament l'anònim dels seus locutors. Al començament de cada dia de programa els noms dels locutors actius són fets públics, amb el detall de les hores que cada locutor anuncia. Totes les estacions d'Alemanya adoptaran aquest procediment, ja que per aquest mitjà pot el locutor desenvolupar la seva personalitat.

La ràdio a Amèrica del Sud

Fins ara l'Amèrica del Sud no tenia més que estacions de feble potència. Hom sap que Radio-Splendit de Buenos Aires ha encomanat a Anglaterra una emissora de 20 kw. i que es preveuen augments de potència al Brasil, a Chile i a l'Uruguay.

Noves antenes

Les antenes destinades a les estacions de Leipzig i Breslau, construïdes segons un principi molt nou, necessiten encara molts experiments d'assaig. Per tant, la inauguració de la nova emissora tindrà lloc el mes pròxim.

Noves de la "Radio-City"

Heus aquí noves de la «Radio-City», el formidable conjunt d'immobles consagrats al teatre, als concerts i a la ràdio al centre de Nova York.

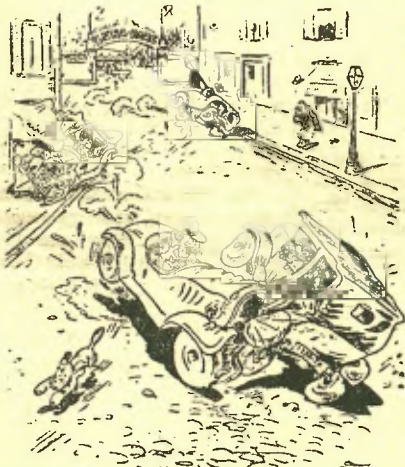
El conjunt estarà dividit en dues parts, la una «Radio-City», l'altra porta el nom de «Rockefeller Centre». Els bastiments que deuen allotjar les oficines del trust teatral R. K. O. estaran acabats pel 15 de setembre.

El music-hall més important del món — té 6.800 llocs —, serà acabat el 15 d'octubre.

Una de les innovacions serà l'equipament radiofònic de totes les sales d'espectacles de la City. D'aquesta manera, als entreactes, hom farà escoltar al públic les emissions radiofòniques.

Cap a l'estratosfera

El professor Piccard, de Brusselles, es prepara a provar de nou l'exploració científica de l'estratosfera. La seva nova barqueta està acabada. Sabem amb satisfacció que, aquesta vegada, serà proveïda d'una petita emissora que servirà als aeronautes per a fer experiments sobre la propagació d'ondes a diverses alçades. Per altra part, aquesta emissora els permetrà senyalar el punt d'aterratge, que pot ésser molt lluny de poblats, i inspeccionar el mar, si els vents ho permeten...

Els que s'han divertit amb els automòbils del parc d'atraccions tornen a casa.

(Gazetta del Popolo, Roma)

Presentació d'un film documental amb assistència dels intèrprets.

(Brummbauer, Berlín)

—Vol tornar-me a ensenyar el de sota de tot? Em sembla que em decidiré per ell.

(The New Yorker)

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Teléfono 23058

Els seus mateixos posseïdors han creat la fama d'aquest receptor

Els primers compradors d'aparells de ràdio «La Voz de su Amo» els han adquirit basant-se en la sòlida reputació que aquesta màquina ha atès en la indústria fonogràfica. «La seva vasta experiència en la fabricació d'aparells de reproducció del so de màxima qualitat i mobles especialment estudiats per aconseguir les millors condicions acústiques — varen pensar — no pot menys que portar-los a presentar excel·lents receptors de ràdio.»

En efecte, la confiança d'aquestes persones era justificada. Tan ràpidament es va confirmar la fama dels nous aparells de ràdio «La Voz de su Amo», que en quatre mesos la gent ha comprat més receptors d'aquesta marca que en els dotze mesos anteriors de qualsevol altra.

Avui existeixen ja mils receptors «La Voz de su Amo» en poder d'entusiastes ràdio-escoltes. Entre llurs amants, és segur que moltes d'elles posseeixen un R-150 o un R-200. Abans de decidir-se a comprar, preguntí-ls-hi si estan satisfetes amb el seu aparell o si prefereixen un receptor d'altra marca... Deixem a

vostè enterament en mans d'aquestes persones, segurs de que li recomanaran l'adquisició d'un receptor «La Voz de su Amo».

El model R-150 que ací presentem — de quatre vàlvules amb Pentode — compendia el més nou que es fabrica en receptors de ràdio-freqüència sintonitzada. El seu altaveu electro-dinàmic permet una claredat de reproducció no igualada en aparells similars. A més a més, posseeix un interruptor especial per a isol·lar les estacions llunyanes, permetent una major graduació del volum.

Sol·liciti una audició a casa d'un Agent Distribuidor de «La Voz de su Amo»; sense cap mena de compromís per la part de vostè, podrà apreciar els avantatges d'aquest aparell, l'adquisició del qual representa una inversió de diner assenyada i útil.

RADIO

LA VOZ DE SU AMO